

פרשיות תזריע - מצורע

שעורו השבועי של מו"ר שליט"א
ובו דברים תוצבי להבות מהזוה"ק
מוסר ורמזים מפרשת השבוע

הלכות קרבן יולדת
הלכות טבילת טמא

בהוצאת
ישיבת "נהר שלום" מקובלים
תכב"ץ - ירושלים
התשפ"א
להשיג בטל: 02-6222560

לעילוי נשמת

מורנו ורבנו שר התורה ועמוד ההוראה
גאון ישראל ותפארתו
הרועה הנאמן פוסק הדור
ראש ממשלת התורה
מרון הראשל"צ הגאון כמוהר"ר

עובדיה יוסף

זצוקלה"ה זיע"א
נפטר ג' בחשון התשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

חוברת זו הוקדשה
לעילוי נשמת

הרבנית
שולמית רחל בת מזל ע"ה
נפטרה ז"ך אלול התשע"ט

ת.ג.צ.ב.ה.

שיעור שבועי ממורנו ורבנו שליט"א

פרשיות תזריע ומצורע

תשפ"א

הלכות קרבן יולדת

מצות עשה שתקריב יולדת קרבן במלאת ימי טהרה,

שנאמר (ויקרא יב, ו. ח) "ובמלאת ימי טהרה וגו' תביא כבש בן

שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת ואם לא תמצא ידה די

שה ולקחה שתי תרים וגו' אחד לעלה ואחד לחטאת"^א.

א. מלאת ימי טהרה הוא יום ארבעים ואחד לזכר ויום שמונים ואחד לנקבה, וכל זמן

שלא הביאה כפרתה היא מחוסרת כפרה ואסורה לאכול בקדשים ולבוא למקדש.

ב. אחד היולדת ולד חי ואחד היולדת ולד מת, הרי זו טמאה טומאת לידה^ב.

ג. אפילו הפילה נפל, הרי זו טמאה טומאת לידה^ג.

ד. יוצא-דופן שנפתחו מעיה של האם על ידי סם, והוציאו את העובר לחוץ, ונתרפאה,

אין יושבים עליו ימי טומאה וימי טהרה ואין חייבים עליו קרבן^ד.

עינים והארות

לחטאת.

[ב] לומדים זה ממה שנאמר: זכר – ומקרא מיותר הוא, שהרי הכתוב מדבר בזכר, אם משום שנאמר בו: וכיום השמיני ימול, או משום שנאמר אחר כך: ואם נקבה תלד, משמע שעד עכשיו מדבר בזכר – לרבות את המת.

[ג] ולומדים זה ממה שנאמר כי תזריע וילדה, כל זרע שתלד, שלפיכך נאמרה לשון "זרע" לרבות כל אלו. ועוד שנינו בתורת כהנים: אין לי אלא בן תשעה ובן שבעה – שראויים לחיות ולהתקיים – שמטמאים בלידה, בן שמונה, בן ששה ובן חמישה מנין, תלמוד לומר: וילדה זכר, כל שתלד, שכל מין לידה שתלד הרי זו מיטמאה, ואף על פי שהוא נפל ואינו ראוי להתקיים.

[ד] גמי בנדה (מ). מחלוקת חכמים ור' שמעון

[א] בת ישראל שילדה, או שהפילה נפל שיש עליו תורת ולד, הרי זו טמאה טומאת לידה, ויש לה ימי טוהר לבשתטהר, ולאחריהם חייבת להביא קרבן יולדת, אבל הנכרית אינה מיטמאת בלידה, ואינה חייבת קרבן על לידתה, שנאמר: דבר אל בני ישראל, בני ישראל ולא הנכרים.

וחייבת, במלאת ימי טהרתה – ביום ארבעים ואחד לזכר ויום שמונים ואחד לנקבה – להביא קרבן, כבש לעולה – ונסכיו – ובן יונה או תור לחטאת, שנאמר: ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת, ואם אין ידה משנת, מביאה שתי תורים או שני בני יונה, אחד לעולה ואחד לחטאת, שנאמר: ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד

הלכות טבילת טמא

מצות עשה שיטבול טמא בארבעים סאה מים ליטהר,
שנאמר (ויקרא יד, ט) "ורחץ את בשרו במים", מים שכל גופו
עולה בהן והם אמה על אמה ברום שלש אמות ושיעורו
ארבעים סאה [א].

א. צריך שיהיו המים נקווין בקרקע, ומדברי סופרים שלא יהיו שאובין [ב].

עיונים והארות

דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות
הכתוב הן, ואינן מדברים שדעתו של אדם
מכרעתו והרי הן מכלל החוקים, וכן הטבילה מן
הטומאות מכלל החוקים הוא שאין הטומאה מיט
או צואה שתעבור במים אלא גזירת הכתוב היא
והדבר תלוי בכוונת הלב, ולפיכך אמרו חכמים
טבל ולא הוחק כאילו לא טבל, ואעפ"כ רמו יש
בדבר כשם שהמכוין לבו לטהר כיון שטבל
טהור ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר כך
המכוין לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשות שהן
מחשבות האון ודעות הרעות, כיון שהסכים
בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי
הדעת טהור, הרי הוא אומר וזרקתי עליכם מים
טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל
גלוליכם אטהר אתכם, השם ברחמי הרבים
מכל הטא עון ואשמה יטהרנו אמן.

[ב] הטמאים טומאת ערב, אחד אדם ואחד כלים,
האדם שטמא טומאת ערב מפורש בתורה
ששאינם נטהרים אלא בטבילה ובהערב שמש.
כבעל קרי נאמר (ויקרא טו, מז) ורחץ במים את
כל בשרו וטמא עד הערב, וכן נאמר בנוגע
באבות-הטמאה, (שם כב, ו-ז) נפש אשר תגע
בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי
אם רחץ בשרו במים ובא השמש וטהר ואחר
יאכל מן הקדשים. וכן נאמר (שם טו, ה-יא)
"ורחץ במים וטמא עד הערב" בנטמא בזב
וברוקן ובמשכבו ובמושבו.

והלכה כחכמים שנאמר אשה כי תזריע וילדה
זכר, ודרשו: עד שתלד במקום שהיא מזרעת,
היינו דרך בית הרחם.

[א] בטהרת טמאים מנו ראשונים שלש מצוות
עשה: טהרת כל הטמאים על ידי טבילה במקוה
(סהמ"צ מ"ע קט, סמ"ג עשין רחמ, החינוך קעה),
טהרת-המצורע על ידי שתי צפרים ועין ארו
ושני תולעת ואזוב (סהמ"צ מ"ע קי, סמ"ג עשין
רלו - רלה, החינוך קעג), תגלחת-מצורע
(סהמ"צ מ"ע קיא, סמ"ג שם, החינוך קעד).

כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות מקואות ה"א) כל
הטמאים בין אדם בין כלים, בין שנטמאו טומאה
חמורה של תורה בין שנטמאו בטומאה של
דבריהם, אין להם טהרה אלא בטבילה במי
מקוה, ע"כ. והדברים אמורים הן באותם
שטומאתם יוצאת מגופם והן באותם שקיבלו את
טומאתם מאחרים על ידי מגע או משא וכיוצא,
בין באותם שטמאים טומאת ערב, ובין באותם
שטמאים טומאת שבעה, שכולם אינם נטהרים
מטומאתם בנמר ימי טומאתם אלא בטבילה במי
מקוה ובהערב שמש, ויש שטהרתם מעונה
מעשים נוספים, כגון טמא מת שטעון גם הזאת
מי הטאת, וכן מצורע שטעון גם הבאת צפרים
ותגלחת, ויש מהטמאים שטומאתם יוצאת
מגופם שטעונים הבאת קרבנות לגמר טהרתם,
והם קרויים מחוסרי כפרה.

כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות מקואות ה"ב)

- ב. מים חיים אין צריך אלא הוב, אבל הזבה ושאר כל הטמאין אין צריכין מים חיים.
 ג. צריך שלא יהיה דבר חוצץ בין שערו למים ובין בשרו למים.
 ד. כלים טמאים גם כן נטהרים בטבילה, חוץ מכלי הרס שאין לו טהרה במקוה וגו'.

מאמרי הזוהר בפרשה

ויקרא מ"ז ע"א

נָגַע צָרַעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל חֶפְזוֹ. (ויקרא
 יא) **אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאִי נִגְע, כָּל גְּוֹנִין דִּילִיה**
אֲתַעְרוּ בְּהוּ חֲבַרְיָא אמר רבי יוסי דיני שאת ותולדתה, בהרת ותולדתה, כל
 מיני מראות נגעים, כבר נתעוררו בהם החברים לבארם במס' נגעים, **וְכִהְנָא הָוָה**
יָדַע בְּהוּ לְדַכְיָא וְלְמַסְאָבָא והכהן היה יודע ובקי בהם לטהר במראות
 הטהורות ולטמא במראות הטמאות, **הָוָה יָדַע, אֵינּוֹן דְּהוּוּ יְסוּרִין**
דְּרַחֲמוֹתָא, אִוּ אֵינּוֹן דְּאֲשַׁתְּפַחוּ בְּמֵאן דְּמָאִים בִּיה
מְאִרִיה וְרַחֲיִק בִּיה היה יודע אותם הנגעים הטהורים שהם יסורים של אהבה,
 או אותם הנגעים שנמצאו ונולדו במי שהקב"ה מאס בו והתרחק ממנו, דהיינו אם היו
 מראות טמאות, **דְּהָא לְפֻּם אֲרַחוּי דְּבַר נֶשׁ גָּרִים נִגְע בְּעֵלְמָא**

עיונים והארות

בגדיו (ויקרא יד, מז), וכן במתעסק בפרה
 אדומה: והשרף אתה יכבס בגדיו במים (המדבר
 יט, ח), ובנושא נבילה: יכבס בגדיו (ויקרא יא,
 כה וכת, מ).

[ג] וכן הצריכה תורה טבילה והערב שמש
 בכלים שנטמאו בשרץ (ויקרא יא, לב), ובבגד
 שנטמא בשכבת זרע (ויקרא טו, יז). ומצינו כמה
 פעמים שנאמר טבילה בטמאים כבוס בגדים,
 כגון בנטמא בביאה לבית המנוגע: יכבס את

כי כפי דרכיו של אדם גורם נגעים לעצמו וכן לכל העולם, כי אם בחטאו נתעורר כח הטומאה אז באים יסורים שאינם של אהבה עליו ועל העולם, ואם בחטאו נתעורר רק כח דין הטהור אז באים יסורים של אהבה.

ויקרא מ"ו ע"א

עַד דְּהוּוּ אֶזְלִי, אֶעֱרְעוּ בְּחַד בַּר נֶשׁ, וְאַנְפּוּי מְלִיִּין מִכֶּתֶשִׁין בעוד שהיו הולכים רבי חייא ורבי יוסי פגשו באיש אחד, ופניו היו מלאים נגעים, וְהוּוּ קָם מִתְחַזֵּת אֵילָנָא חַד. אֶסְתַּכְלוּ בֵּיהּ, וְחָמוּ (דף מ"ו ע"א) אֶנְפּוּי סוּמְקִין בְּאֵינּוֹן מִכֶּתֶשִׁין וקם מתחת אילן אחד. הסתכלו בו, וראו פניו אדומות מחמת אותם הנגעים. אָמַר רַבִּי חֵיִיא מָאֵן אֲנִתָּ. אָמַר לֵיהּ יוֹדָאֵי אֲנָא שאל רבי חייא לאותו האיש, מי אתה, אמר לו אני יהודי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי תַטָּאָה הוּא אמר רבי יוסי לרבי חייא זה האיש הוא בעל חטא, דְּאֵי לָאוּ הָכִי, לָא אֶתְרַשִּׁימוּ אֶנְפּוּי בְּאֵלִין מְרַעִין בִּישִׁין שאם לא כן לא היו פניו נרשמות באלו הנגעים הרעים, וְאֵלִין לָא אֶקְרוּן יְסוּרִין דְּאַהֲבָה ואלה הנגעים לא נקראים יסורים של אהבה, כי יסורים של אהבה שאינם אלא להרבות שכרו, הם מכוסים, כדי שלא יתחלל שם שמים לומר כך הוא לעושי רצונו, אבל היסורים הבאים על חטא ועון הם בפרהסיא כדי שיתבייש הבעל החטא וישוב בתשובה ויתכפר לו. אָמַר רַבִּי חֵיִיא הָכִי הוּא וְדָאֵי, דִּיְסוּרִין דְּאַהֲבָה מִתְחַפְּיִין אֵינּוֹן מִבְּנֵי נֶשָׂא רבי חייא הסכים לדברי רבי יוסי, ואמר לו כן הוא ודאי כדבריך, כי יסורים של אהבה מכוסים הם מבני אדם.

תָּא חַוִּי, דְּכִתִּיב בא וראה מה שכתוב אָדָם פִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת או סִפְחַת או בְּהֶרֶת. הָא תִּלְתַּת זֵינִין הָכֵא, וְכִלְהוּ אֶקְרוּן נִגְעַ עֲרֶעֶת הרי ג' מיני נגעים נזכרים כאן, וכולם

נקראים נגע צרעת, [א] הָדָא הוּא דְכַתִּיב זֶהוּ שְׂכָתוּב אַח"כ וְהָיָה
 בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת. ושואל מָאִי נֹגַע צָרַעַת. סְגִירוֹ.
 סְגִירוֹ בְּכֻלָּא למה נקרא נגע צרעת, ואמר כתרגומו למכתש לשון סגירה, דהיינו
 שסגור הוא מכל, שנסגר לו השפע העליון מפני פגם מעשיו ובבשרו נראה בגשמיות שיוצא
 נגע בבשרו, וְכַתִּיב וְהוּבָא אֶל אֶהְרֵן הַכֹּהֵן וְגו' ועל זה כתוב,
 והובא, ולא כתוב וראה הכהן, והיינו כשהנגע בעור הבשר ולא בעור הפנים והוא מכוסה,
 אז אפשר שהוא יסורים של אהבה, ומש"כ אח"כ וראה הכהן את הנגע, מדבר בנגע הנראה
 לכל. אֲבָל אֵינּוֹן דִּיתְחִזּוֹן לְבָר אַבְל אותם הנגעים הנראים בחוץ
 כְּתִיב, וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְטִמָּא אוֹתוֹ בהם כתוב וראהו הכהן וטמא אותו
 כלומר שכתוב לשון ראייה. דִּהָא וְדָאִי אֵינּוֹן דִּיתְחִזּוֹן לְבָר בְּבִנֵי
 נְשָׂא, מְסֻטְרָא דְמְסֻטְרָא קָא אֲתִיֵּין כי ודאי אלו הנגעים הנראים
 בחוץ באכזריות וקלון בפני בני אדם, הם באים מצד הטומאה, וְלָאוּ יְסוּרִין
 דְאֶהְבָּה נִינְהוּ והם אינם יסורים של אהבה.

עיונים והארות

ושלשתם לוקים בצרעת, ואפילו מין הא' שהוא
 קל מן הכל, שהוא מתנאה בינו לבין עצמו, לזה
 חזר ואמר הכתוב והיה לנגע צרעת בעור בשרו,
 אפילו שהיא כמוסה מעין כל, עכו"ז יענש, כ"ש
 החלוקות השתים שהם יותר גרועות. והנה מצינו
 שאפילו השי"ת שונא הגאווה, שכן כתיב (תהלים
 צ"ג) ה' מלך גאות לבש, שהגאווה היא בערך
 מלבוש אצלו, שבמלכותו לובש הגאווה לאיים,
 ותכף ומיד פושטו, כמ"ש ז"ל (מסכת מגילה דף
 ל"א) כל מקום שאתה מוצא גדולתו ית' שם אתה
 מוצא ענוותנותו כו'. ובה יובנו הכתובים על
 נכון. עכ"ל.

[א] וז"ל בספר הליקוטאים: ולפי שהגאווה
 מתחלקת לג' מינים, יש מי שגאותו בלבו ולפני
 הכל נראה כעניו, ועז' נאמר אדם כי יהיה בעור
 בשרו שאת, כלומר שהגאווה תקועה בעור בשרו
 ואינה ניכרת לכל, והיא שאת בינו ובין עצמו.
 ומין שני, והוא שמתנאה על הדומים לו, ולא על
 מי שגדול ממנו בחכמה ובמנין, והוא הספחת,
 מלשון (ש"א ב' ל"ה) ספחני נא שהיא מלשון
 חיבור. ומין שלישי היא יותר חולה, והיא בהרת,
 והוא המתנאה אפילו על מי שהוא גדול ממנו
 בחכמה ובמנין ועושר, שמעזיז פניו כנגד הכל,
 והוא בהרת עזה. ושלשה אלה שנא השם,

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָנָא לָן שאל רבי יוסי מרבי חייא, מאין לנו שיסורים של אהבה נסתרים מבני אדם. **אָמַר רַבִּי חֵיִיא** לרבי יוסי, **דְּבַתִּיב, (משלי כז) טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגוּלָה מְאַהֲבָה מְסַתְּרַת.** **אִי הֵיא תּוֹכַחַת מְאַהֲבָה** (ס"א אינהו תוכחת מאהבה פד אייה), **מְסַתְּרַת מְבַנֵּי נְשָׂא** הגם שהיא תוכחת מגולה והוא סימן שאינה מאהבה, עכ"ז היא טובה, כי סוף סוף היא מכפרת עוון, מאהבה מסותרת פירושו אם התוכחת היא מאהבה, אז היא נסתרת מבני אדם. **כְּגוֹנוֹנָא דָּא מָאן דְּאוֹכַח** **לְחַבְרִיה בְּרַחֲמוֹתָא** כעין זה הוא, מי שמוכיח לחברו מתוך אהבה, **פְּעִי לְאַסְתְּרָא מְלוֹי מְבַנֵּי נְשָׂא, דְּלָא יְכַסּוּף מְנַיְהוּ חַבְרִיה** צריך להסתיר דבריו מבני אדם, כלומר שצריך להוכיחו בסתר, שחברו לא יתבייש מהם בפני בני אדם, **וְאִי מְלוֹי אֵינּוֹן בְּאַתְגְּלִיָּא קַמֵּי בְנֵי נְשָׂא, לָאו אֵינּוֹן בְּרַחֲמוֹתָא** ואם דבריו הם בגלוי בפני בני אדם, הם אינם תוכחה מתוך

אהבה.

כִּךְ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּד אוֹכַח לְבַר נֶשׁ, בְּכֻלָּא אוֹכַח בְּרַחֲמוֹתָא כך הקב"ה כשהוא מוכיח את האדם, בכל דבר שהוא מוכיחו, הוא באהבה, דהיינו, **בְּקַדְמֵיתָא מְחִי לִיה בְּגַרְמִיה דְּלָגוּ** בתחילה מכה אותו ומייסרו בעצמות בכאבים נסתרים שאינם נראים לבני אדם. **אִי הָדָר בִּיה, מוֹטָב. וְאִי לָאו מְחִי לִיה תְּחוֹת תּוֹתְבִיה** אם חזר בו, מוטב, שמוחלים לו, ואם לא חזר בו, אז מכה אותו ביסורים בעורו תחת לבושו ופעמים שצריך לפשוט בגדיו ומתבייש לפני בני אדם, **וְאֵלִין (בעורו) אַקְרוּן יְסוּרִין דְּאַהֲבָה** ואלו ב' מיני יסורים, נקראים יסורים של אהבה לפי שהם מכוסים מבני אדם, **אִי הָדָר בִּיה מוֹטָב** אם חזר בו מוטב, **וְאִי לָאו מְחִי לִיה**

בְּאַתְנֵלְיִיא בְּאַנְפּוּי, קָמִי כְּלָא ואם לא חזר בו, אז מכה אותו בגלוי בפניו במורסות ונגעים, בפני כל, **בְּגִין דִּיסְתַּכְּלוֹן בִּיהּ, וַיִּנְדְּעוֹן דְּהָא חֲטָאָה אִיהוּ, וְלָאוּ רְחִימָא דְּמֵאֲרִיָּה הוּא** כדי שיסתכלו בו, ידעו שהוא בעל חטא, והוא אינו מאוהביו של מקום.

אָמַר לוֹן הַהוּא בְּר נָשׁ, בְּקִיטְרָא דְּעִיטָא חַד אֶתִיתוֹן **גְּבֵאִי** אמר להם אותו אדם, בקשר של עצה אהת באתם אלי לבזות אותי ולצערני, **וְדָאִי לָאו אַתוֹן אֶלָּא מֵאִינוֹן דְּדִינְרִיהוֹן בְּבִי רַבִּי שְׂמֵעוֹן בְּן יוֹחָאי דְּלָא דְּחֵלִין מְכֻלָּא** ודאי אין אתם אלא מאותם החכמים היושבים בבית מדרשו של רשב"י, שאינם יראים מכל וכל דבריהם בגלוי. **אִי בְּנֵי דְּאֶתְיִין אֲבַתְרָאִי יְקַטְרְגוּ בְּכוּ, אִיךְ מְלִיכּוּ בְּאַתְנֵלְיִיא** אם בני הבאים אחרי יתקוטטו עמכם ויוכיחו אתכם על שבזיתם אותי שאני בעל חטא, איך היו דבריכם בגלוי, ולא נתתם לבבכם לירא מבני שהם חכמים גדולים שיוכיחו אתכם. **אָמְרוּ לֵיהּ** אמרו לו רבי חייה ורבי יוסי **אֲוֹרִייתָא הָכִי הוּא** כך היא התורה שצריכים לאמרה בגלוי, **דְּכִתְיִב, (משלי א) בְּרֵאשׁ הוֹמִיּוֹת הַתְּקָרָא** בראש מקום שנשמע שם המיית בני אדם שם תקרא התורה **בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר** במקום שנכנסים ויוצאים, בכל עיר ועיר **אֲמַרְיָה תֵּאמַר** תאמר התורה את אמריה, כלומר את התורה צריכים להראות בגלוי לכל. **וּמָה אִי בְּמִלֵּי דְּאֲוֹרִייתָא אֲנִן דְּחֵלִי מְקַמְדֵּי** ומה אם בדברי תורה אנו נתירא מפניך, **הָא נִשְׁתַּפַּח בְּכִסּוּפָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** הרי נהיה בבושה לפני הקב"ה. **וְלָאוּ עוֹד, אֶלָּא דְּאֲוֹרִייתָא בְּעֵי צַחוּתָא** ולא עוד אלא התורה צריכה צחות, כלומר שיהיה האדם תוכו כברו ולא יחניף לשום אדם, מלדבר ענינה בגלוי.

פֶּתַח הַהוּא גִבְרָא וְאָמַר פתח אותו האיש והצדיק עליו את הדין והתפלל לפני הקב"ה שיכפר עונו, ואמר (מיכה ז) **מִי אֵל כְּמוֹד נְוִשָׁא עֵזֶן וְגוֹ' עוֹרֵר עָלָיו אֵת י"ג מְדוֹת הַרְהַמִּים**. אָרִים יְדָוִי וּבְכָה וְהָרִים אֵת יָדָיו בַּתְּפִלָּה כְּלָפִי מַעֲלָה וּבְכָה וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה. אַדְּהֵכִי מָטוּן בְּנֹוִי בַתּוֹךְ כִּךְ הִגִּיעוּ אֵלָיו בְּנִי, וּכְשָׂרָאָה בְּנֵי הַקְּטָן אֵת רַבִּי חַיִּיא וְרַבִּי יוֹסִי וְרָאָה שְׂאֲבִיּוּ בּוֹכָה, הַבִּין מִיֵּד שִׁסְרוּהוּ עֲבוּר הַנְּגַעִים שֶׁבְּפָנָיו, וְאִזּוּ **אָמַר בְּרִיָּה זְעִירָא סִיעֵתָא דְשְׂמַיָּיא הָכָא יֵשׁ כַּאן סִיעֵתָא דְשְׂמַיָּיא לְאֲבִי, שְׁבוּדָאִי נְתוּדָע לְאֲבִי שְׁחָטָא בְּמָה שְׁלָא הוּכִיחַ אֵת בְּנֵי עִירוֹ כְּדִלְקָמֶן, וּבוּדָאִי יָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה וְיִתְרַפָּא מִנְּגַעִיו כְּדִמְפָרְשׁ וְאִזִּיל**.

פֶּתַח בְּנֵי הַקְּטָן **וְאָמַר** לְפָרֵשׁ מִשׁ"כ (קהלת ז) **אֵת הַכֹּל רָאִיתִי בְּיָמַי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹזִיב בְּצַדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מְאָרִיךְ בְּרַעְתּוֹ. הַאִי קָרָא אֹזִיבִּנָּא בִּי רַבִּי דוֹסְתָאִי סָבָא** ביאור פסוק זה למדתי בבית מדרשו של רבי דוסתאי סבא, **דִּהְוָה אָמַר מְשֻׁמִּיָּה דְרַבִּי יִיסָא סָבָא** שהיה אומר משמו של רבי ייסא סבא, **מִשׁ"כ אֵת הַכֹּל רָאִיתִי בְּיָמַי הֶבְלִי, וְכִי שְׁלֹמָה מְלָכָא דִּהְוָה חֲבִים עַל כְּלָא, אִיךְ אָמַר הֵכִי דִּאִיהוּ חָמָא כְּלָא** ושאל, **אִיךְ שְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ שְׁהִיָּה חָכֵם מְכַל בְּנֵי אָדָם, אָמַר שְׁהוּא רָאָה אֵת הַכֹּל בְּזִמְנָא דִּאִיהוּ אִזִּיל בְּחֻשׁוֹכֵי עֲלָמָא** בזמן שהוא הלך בחשכות העולם שהם **הַבֵּל דִּהָא כָּל מָאן דִּאֲשַׁתְּדֵּל בְּחֻשׁוֹכֵי עֲלָמָא** שהרי כל מי **שְׁעוֹסֵק בַּחֲשׁוֹכוֹת וְתַאוּוֹת הָעוֹלָם, לָא חָמִי מְדִי, וְלָא יָדַע מְדִי** לא רואה שום חכמה, ואינו יודע ממנה כלום.

והנה כאשר עם ישראל נכנסו לארץ ישראל והיו בבתים של הכנענים שהיו עכו"ם ורוח הטומאה שורה עליהם והיו בונים בנינים לפרצופיהם ולתועבותם של צד הטומאה בעבודה זרה, וביתם היה מקום של טומאה. רצה הקב"ה לטהר את הבתים שלהם ולכן נתן נגע צרעת שהוא דין קשה מאד, אמנם היא מצד הקדושה והיא נלחמת עם הטומאה ששוכנת שם, כדוגמת שכאשר יש חולי או איזה פצע נותנים שם רפואה והוא מה שכתוב בגמרא "דבש והדביש" למאי חזי, לפצע שעל גב הנמל. כי הוא היידיק הנלחם עם היידיק, ומרפא המקום ובלשון לע"ז אנטיביוטיקה. כן גם כאן, הדין של נגע הצרעת נלחמת עם הטומאה שהשרו שם הגוים.

ויקרא נ"א ע"ב

וְכַד הָיָה נְחִית נִגַע צָרַעַת וכאשר היה יורד נגע צרעת בבית, **הָיָה מִדְּבֵי אֶתְרָא, וְאַפִּיק לְרוּחַ מְסֻאָא** מאתריה והיה

מטהר את המקום ההוא והוציא את רוח הטומאה ממקומו, כי נגע הצרעת נלחם עם הטומאה שהיתה שוכנת שם ומוציא אותה. וזה לא מספיק, אלא **וְלִבְתָּר מְנַתְצֵי בֵּיתָא,**

אַבְנֵי וְאַעִיז וְכֻלָּא ואח"כ נותצים וסותרים את הבית, האבנים והעצים וכל מה שיש בבית, **וּבְנֵי לָהּ כְּמַלְקָדְמִין, בְּסִטְר קַדִּישָׁא בְּצַדְק** ובונים

אותו מחדש ככתחילה בצד הקדושה שהיא השכינה הקדושה, ומפרש הזוהר **וְדַכִּיר לִיָּה לְשִׁמָּא קַדִּישָׁא, וְלְשָׂרֵי עָלִיָּה קַדְשָׁה** שמזכיר על הבית שם

הקודש שאומר שבית זה יהיה מדור ומושב לשכינה הקדושה שתשרה עליו הקדושה, **וְעַם כָּל דָּא בְּעַפְרָא אַחְרָא** אומר הזוה"ק שעדיין לא מספיק ענין נגע הצרעת

ולבנות מחדש, אלא צריך ליקח עפר אחר חדש, ועוד צריך שלא יבנה אותו באותו מקום, אלא **וַיִּרְחִיק בֵּיתָא מֵאֶתְרֵיהּ, מִיִּסוּדָא קַדְמָא תִּירֵי**

טְפָחִים ירחיק את הבית ממקומו הראשון מיסודו הראשון שני טפחים, כלומר מחוץ לכל

המגרש ב' טפחים ושם יתחיל לבנות.

**הַשְּׂתָא דְלָא אֶתְחַוֵּי, וְלָא נְחִית מָאן דְּמִקְטָרְג בִּיהַ
בְּהַהוּא רוּחַ מְסֻאָבָא, לְאַפְקָא לִיהַ מֵאַתְרֵיהַ אַבְל**

עבשיו שאין דין נגע צרעת שלא נראה ולא יורד נגע צרעת שהוא מי שמקטרג ונלחם בו
באותו רוח טומאה להוציא אותו ממקומו, ואין לנו את זה היום כי אין בימינו דיני נגעים,

וא"כ שואל הזוהר, **מַאי תְּקַנְתִּיהַ** מה תקנתו של אותו בית ששורה בו הטומאה,

ומשיב. **אִי יָכִיל לְנַפְקָא מֵהַאי בֵּיתָא שְׁפִיר** אם יכול לצאת לגמרי
מאותו בית מאותו מקום, הוא הטוב והיפה ביותר. **וְאִי לָאו יִבְנֶה לִיהַ**

בְּמִלְקַדְמִין ואם אינו יכול לצאת משם יבנה אותו כבתחילה, **בְּאַבְנֵין**

אַחֲרֵנִין, וְאַעִין וְכָלָא באבנים אחרות ועצים חדשים וכן בכל צרכי הבית הכל

חדש, **וַיִּפִּיק וַיִּרְחִיק לִיהַ מֵאַתְרַ קְדָמָאָה, וַיִּבְנֵי לִיהַ עַל**

שְׂמָא קְדִישָׁא ויוציא את הבית ממקומו הראשון ויבנה את הבית על שם הקדוש,

כלומר שיזכיר בעת בנייתו שיהיה מדור ומושב לשכינה הקדושה. **וְעַם כָּל דָּא, לָא**

נְפִיק הַהוּא רוּחָא מִן אֶתְרַ קְדָמָאָה ועם כל זה לא יוצאת אותה רוח

הטומאה המקום הראשון, כלומר רוח הטומאה שוכנת שם בקרקע עמוק עמוק ואינה יכולה

לצאת מהמקום הראשון בשום אופן, אלא צריך להרחיק את הבית ולבנות מחדש, ואם אפי'

בזמן שיש נגעים צריך להרחיק את הבית ולבנות את הבית מחדש, כ"ש וק"ו בזמן הזה שאין

דין נגעים, צריך להרחיק ולבנות מחדש, אבל במקום הישן היכן ששרתה הטומאה לא יעזור

שום דבר ולא תצא משם הטומאה, **בְּגִין דְּקִדְשָׁה לָא שְׂרִיא עַל אֶתְרַ**

מְסֻאָבָא לפי שהקדושה לא שורה על מקום טומאה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לָמָּה לִיָּה לְאַטְרָחָא בּוֹלֵי הָאֵי אמר לו רבי יצחק לרבי יהודה למה לו לטרוח כל כך ולפנות את הבית ולבנות אותו במקום אחר, הרי **בְּזִמְנָא דָּא כְּתִיב** בזמן הזה שאין לנו דין נגעים כתוב, (קהלת א) **מְעוֹת לֹא יוּכַל לְתַקּוֹן** וחסרון לא יוכל להמנות. **מִיֻּזְמָא דְאַתְחָרַב בֵּי מְקַדְשָׁא, לָא אֲשַׁתַּכַּח אֲסוּוֹתָא בְּעֵלְמָא** כי מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאה רפואה בעולם לגרש רוחות טמאות מן הבית ואין מה לעשות אלא ליקח בית חדש במקום אחר, **בְּגִינֵי כֶּךָ בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַזְדָּחָרְא, כִּי הֵיכִי דְלֵהוּי נָטִיר** בשביל זה צריך האדם להזהר מאד ולא לגור באותו בית בשום אופן, כדי שיהיה שמור ולא ינזק מרוחות טמאות וס"א.

מאמרי הפרשה

"דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דְּוִתָּה תִטְמָא" (וי, ב)

אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם במעשה בראשית היתה אחר בהמה היה ועוף כך תורת דיני הטומאה דהיינו – גופו, בגדיו, ביתו, מתפרשת בתורה אחר טומאת בהמה היה ועוף

בפרשת השבוע שעבר – פרשת שמיני, הקדים הכתוב ומנה את כל תורת הטומאה בבהמה ובחיה, בעופות ובשרצים.

ובפרשתנו פרשת תזריע מונה תורתנו הקדושה את כל הטומאות הנובעות מגוף האדם – לידה, נדה, זיבה, צרעת. ואח"כ את הטומאות שברכוש של האדם – ננעי בגדים וננעי בתים. וצריך להבין, מדוע הקדימה התורה את טומאת בע"ח לטומאת גוף האדם ורכושו, הרי האדם חשוב יותר מבעלי החיים?

ותשובה לזה מובאת במדרש (ויק"ר י"ד א'): אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם במעשה בראשית היתה אחר בהמה היה ועוף כך תורת דיני הטומאה דהיינו מגופו, בגדיו, ביתו, מתפרשת בתורה אחר טומאת בהמה היה ועוף, הה"ד "זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה... להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין

החיה אשר לא תאכל". ומיד אח"כ, "אשה כי תזרע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים".
 ללמדך, אם זכה האדם בתורה ובמצוות ובמעשים טובים ושיעבד רצון הגוף הנגוף
 לתכלית הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל והשלימה ותיקנה כראוי, ומטרתו – כמו שאומר
 התנא באבות עשה "תורתך קבע", שהעיקר הגדול אצלו היא התורה הקדושה, דהיינו
 שראשו ורובו בתוך התורה ולא נתון בתאוות ובהבלי העולם, אלא הוא בוחר בתורה
 והיא התאוה שלו אך ורק תורה ותורה, אז אומרים לו – "אתה קדמת לכל מעשה
 בראשית" וכמו שכתוב "ישראל... ראשית תבואתו" שישראל עלו במחשבה תחילה
 וקדמו אפי' למלאכי השרת. ואם ה"ו הולך אחר תאוות לבו – אחר רצונותיו הנשמיים
 ואין תורתו קבע אלא עראי, אז אומרים לו – "יתוש קדמך", כי היתוש מכניס ולא מוציא
 אותיות ישות יש כי הוא בעיקר יש והוא יונק דם ולא מוציא שום תועלת, כמו שהיום יש
 את המכשירים הטמאים כמו "האייפון" הטמא שמוריד את האדם לשאול תחתית
 ואינטרנט וכל מיני בילויים וטיוילים בטבריא ויש ר"ל אפי' באילת וכו' שם הולכים בחורי
 חמד ונאבדים בבין הזמנים.

וז"ש "אחור וקדם צרתני", זכה, אומרים לו קדמת לכל מעשה בראשית, וזהו "קדם", לא
 זכה, אומרים לו אתה אחרון שאפי' יתוש קדמך, וזהו "אחור".

ואומר "הכתב סופר" שלכאורה לבעלי חיים יש תנאים טובים יותר מבני אדם, שהרי
 אינם צריכים להתייגע על פרנסתם וכדומה, בעוד שהאדם צריך להתייגע על
 פרנסתו, ומדוע, אלא מטרתו של האדם עלי אדמות בבריאה להשלים את תיקונו ותיקון
 העולם, כי לשם כך נולד, ולכן אם ממלא תפקידו, הוא בחיר היצורים ונקרא נזר הבריאה.
 ואם שוכח תפקידו, מאבד מעלתו הנשגבה והופך להיות פחות עוד יותר מבעלי החיים.
 לכן הקדימה התורה את תורת בעלי חיים לדיני תורת האדם, לרמוז ולהזהיר את האדם
 עלי אדמות, כי אם לא יממש את משימתו שיועדה לו בהאי עלמא, הרי שמעלת היתוש
 תהיה גבוהה ונשגבה משלו.

הארץ נבראה עם כל מיני פסולת, והוציא הקב"ה את הפסולת ממנה,
תחלה בבריאת החיות והבהמות הטמאות, ואח"כ בבהמות הטהורות,
וכן כולם, עד שברא הקב"ה אח"כ את ה"אדם" עפר מן האדמה, העפר
המובחר שבה, שהוא מקום המקדש

ולחבין יותר מדוע הקדים תורת הבהמה והחיות וכו' לתורת האדם, הנה נודע כי הארץ
 נבראה עם כל מיני פסולת, והוציא הקב"ה את הפסולת ממנה, תחלה בבריאת

החיות והבהמות הטמאות ואח"כ בבהמות הטהורות וכן כולם, עד שברא הקב"ה אח"כ את ה"אדם" עפר מן האדמה, העפר המובחר שבה שהוא מקום המקדש, עד שהיה גופו ראוי לקבל נשמה טהורה. ואח"כ ויפת באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה, לנפש שכוללת חיות שבכולן, והיא נפשו של משיח צדקנו, ובכל זאת עדיין הקליפה אחוזה בו בסוד קליפה קדמה לפרי, וצריך לעמול ולהסיר אחיות הקליפות מהגוף ע"י שיתנהג בדרך התורה וישמור עצמו מטומאת המאכלות והבגדים, והתאוות למיניהם, ואז טוב לו, כי יצה"ר מנסה להתעות את האדם, והקב"ה הכין לו רפואה שהיא התורה כמש"כ, "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין". ואם יפקח האדם את עיניו ללכת בדרכי התורה, יוכל להשמר מפיתויי היצר.

וא"כ יש באדם שני צדדים במהותו, הראשון שהוא בחיר הבריאה מצד נשמתו שהיא חלק אלוה ממעל, שלכך הכין הקב"ה תחלה הכל עבורו ורק אז בראו. והצד השני הוא הגוף הנגוף המראה פחיתותו של האדם מכל הנבראים עד שאומרים לו "יתוש קדמך".

ורצון הבורא יתברך שתתלבש נשמתו הנשגבה של האדם בתוך הגוף הנגוף ותצליח להעלותו ולקדשו, כי תכלית האדם שנברא מן האדמה לגלות לעיני כל את מעלת נשמתו הנקראת "אדם" על שם "אדמה לעליון".

ובעין זה כתב בספר פה קדוש וז"ל: אמר רבי שלמאי כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה וחיה, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף, וכן אמרו במדרש ויהי האדם לנפש חיה, זה נפשו של משיח, והוא פלאי ומצוה להבין דברי חכמים וחידותם, ענין אדם הראשון ובריאתו הם, שהארץ נבראה עם כל מיני פסולת, והוציא הבורא יתברך את הפסולת תחלה, בבריאת החיות והבהמות הטמאות, ואחר כך הבהמות הטהורות וכן כולם, עד שברא אחר כך את האדם עפר מן האדמה – העפר המובחר שבה, עד שהיה גופו עלול לקבל נשמה טהורה, כי כוחות הגוף הזה טובים מלידה ומבריאתו, ויפת באפיו נשמת חיים ויהי האדם, רוצה לומר שעל ידי הבריאה המתוקנת הזאת היה לנפש חיה, לנפש הכוללת חיות שבכולן, וזה שאמרו חז"ל נפשו של משיח ענינו שכלולה היתה בו קדושה וטהרה כל כך, עד שהיה ראוי גם להכנת היקר הזה – מבחר מין האנושי, שיצא כן מאדם הראשון. והנה כל זה הוא הכנת הגוף מתולדתו, ובכל זאת עדיין קליפה נלכדת ואחוזה בו, בסוד קליפה קדמה לפרי, וצריך לעמול להסירה בהיותו מתנהג אחר כך בדרך התורה ומינה לא יזוע, וישמר מטומאת המאכלים

והבגדים ותאות הנשים, ואז טוב לו. ויובן הדבר על דרך משל, לבן שנתגדל בבית אביו הישר, ונטע בו אביו מדות טובות וישרות וטובות, אך אחרי התונתו בעזבו את בית אביו, יצא לתרבות רעה כי התחבר לרשעים וילך עמם לבתי תיאטראות וקרקסאות, ואחר כך אכל ושתה עמם כל דבר אסור גם קדלי דחזירי. ויהי היום ויבא אביו לבקרו וירא והנה סר בנו מדרך ה' ויוכיחו אביו בדמעות וישאלהו, היאך הריעות לעשות כה, הלא ישר ותמים היית בביתך. ויען הבן ויאמר ומה אעשה כי נתת לי אשה רעה בת בליעל, אשר לא תוכל להביט בפני איש ירא שמים. וגם חותני וחותרתי אנשי עון ורשע, ומעט מעט הורגלתי ללכת בדרכם. ויענהו אביו ומדוע ישבת תמיד בביתם ולמה התחברת לחותרך ובני ביתו והתמכרת לעשות הרע, הלא אם התרחקת מחברתם ושמת פניך לבית המדרש לא באת לכלל הזה. כך האדם, טהור הוא מבית אביו יתברך שמו וכמו שכתב (קהלת ז' כה) האלהים עשה את האדם ישר, ויתן לו גוף יקר מבורר לטוב ואף כי עשה גם כן יצר הרע כנגדו להתעותו, הנה הכין לו רפואתו מתחלת התורה הקדושה. וכמו שכתבו רז"ל (קידושין ל"ב) בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין כנגדו, ואם יפקח האדם עיניו ללכת בדרכי התורה, יוכל להשמר מפיתוי היצר, אבל אם עצם את עיניו מראות אור התורה והלך בחברת היצר, אין לו כל התנצלות והצטדקות ואז צריך תשובת המשקל, לנקות את עצמו מגלגוליו ולהסיר הפסלת מקרבו, ואחר כך ישוב כשישאר גופו נקי וטהור כמו שנברא.

ונוכל לומר כי זו דעת רבי שלמאי שהבאנו למעלה, כשם שיצירתו של אדם וכו', רוצה לומר כשם שנטהרה האדמה מפסלתה קודם בריאת האדם, כדי שיצא גופו נקי ומלובן, מזורז וטהור לעבודת ה' יתברך שמו, כן גם כן לענין לידתו, צריך להזהיר קודם את אביו ואמו יולדיו, להתקדש מאד בעניני האישות, כדי שיצא הולד טהור ונקי ומסוגל לעבודת ה'. וזה שכתוב בסוף פרשת שמיני (ויקרא מד' יא) והתקדשתם והייתם קדושים, ואמרו חז"ל (יומא ל"א) אדם מקדש עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה, וזה כאשר יפרוש האדם מן המאכלים האסורים הנזכרים בפרשת שמיני, וישמר מן התאוות ומן המותרות ומלוי הכרם, כמאמר רז"ל (ברכות לב) מלי כריסיה, ואז אין התאוה מתגברת יותר מן הראוי לטבע ההולדה, ויוכל לקדש את עצמו, ומקדשים אותו גם כן מלמעלה שיעשה לשם שמים.

על הסמיכות בסוף פרשת שמיני בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל וסמיך ליה אשה כי תזריע וילדה זכר

שמעתי מפי מו"ר הגאון כמוה"ר חכם יוסף עדס זצוק"ל ר"מ בישיבת "פורת יוסף" תכב"ץ על הסמיכות בסוף פרשת שמיני בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל וסמיך ליה אשה כי תזריע וילדה זכר.

הגמ' מספרת במסכת יומא פ"ב ע"ב היא עוברת דארחא, (אשה שהריחה ביום הכיפורים ורצתה לאכול) אתו לקמיה דרבי, אמר להו: זילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא. לחושו לה ואילחישא (ונתישבה דעתה). קרי עליה "בטרם אצרך בכטן ידעתיד" וגו'. נפק מינה רבי יוחנן. היא עוברת דארחא, אתו לקמיה דרבי הנינא, אמר להו: לחושו לה, ולא אילחישא (לא נתישבה דעתה). קרי עליה: "זרו רשעים מרחם", נפק מינה שבתאי אצר פירי (רשע היה).

וע"פ מעשה זה יובן כי ידוע שיוולדת נקראת חיה כמ"ש "כי חיות הנה בטרם תבא אליהן המילדת וילדו" וז"ש "בין החיה הנאכלת" כלומר יולדת שהריחה בהריונה ביום הכיפורים ולחשו לה ולא עזר לה ואכלה ביוה"כ. לעומת זאת יש יולדת אחרת שהריחה ביום הכיפורים ולחשו לה ועזר הלחש ולא אכלה. ע"ז נאמר "ובין החיה אשר לא תאכל" ועל יולדת שלא אכלה סמיך לה "אשה כי תזריע וילדה זכר" כלומר שאם לא אכלה ביום הכיפורים, תלד זכר רב רבנן ואם נזדקקה לאכול ביוה"כ" אז זכר שצריך רחמים גדולים.

אמו של מו"ר מופת הדור כאשר הייתה בהריון על מו"ר הריחה ביוה"כ" פ ורצתה לאכול ולחשו לה ולא רצתה לאכול

ושמעתי מעשה כזה היה עם מו"ר כמוה"ר מרן מלכא רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל והוא כי רבנו הסביר בפרשה את דברי הגר"א שכתוב בסוף פרשת שמיני. "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" ושואל הגר"א, היה צריך לאמר בין החיה אשר לא תאכל ובין החיה הנאכלת, כי מכיון שאמר "להבדיל בין הטמא ובין הטהור" אז צריך להמשיך בין החיה אשר לא תאכל לבין החיה הנאכלת. והסביר הגר"א ע"פ הגמ' הנ"ל ביומא פ"ב שחיה זו פירושה יולדת, וא"כ שפיר התורה כתבה, כי החיה (היולדת) הנאכלת היא טמאה היולדת הזאת שאכלה ביוה"כ זה לגריעותא ואח"כ היה אשר לא תאכל היא יולדת שלא אכלה ביוה"כ והיא טהורה וטובה וכשרה וא"כ יבואו הפסוקים על הנכון.

וכאשר שמעו זאת מפי מו"ר אמרו לו שאותו מעשה שהיה בנמרא היה ג"כ עם אמו כאשר הייתה בהריון עליו, הריחה ביוהכ"פ ורצתה לאכול ולהשו לה באוונה ועור מאד ולא רצתה לאכול בשום אופן. וזכינו שיצא ממנה מאור דורנו גאון עוזינו ותפארתינו ואז אמר כבוד הרב יפה מאד וזה רמוז בפרשה כי מיד אח"כ כתוב סה"כ פסוקי הפרשה מנין צ"א סימן ענדיה ומפמירין ויוסף עוד דוד הרי לפניך, ענדיה יוסף פלא פלאות איך הכל רמוז.

הקב"ה מזמין לאדם פרנסתו מידו הרחבה והמלאה

מסופר במדרש תנחומא, בפרשתנו (ס"ו) בענין השערות וגומותיהן: "מעשה בכהן אחד, שהיה רואה את הנגעים. מטה ידו, ביקש לצאת לחוצה לארץ. קרא לאשתו, אמר לה: בשביל שבני אדם רגילים לבא אצלי לראות את הנגעים, קשה עלי לצאת מעליהם, אלא בואי ואני מלמדך שתהי רואה את הנגעים. אם ראית שערן של אדם שיבש המעין שלו, תהי יודעת שלקה, לפי שכל שער ושער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו, יבש המעין – יבש השער. אמרה לו אשתו: ומה אם כל שער ושער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו, אתה שאתה בן אדם, כמה שערות יש בך? ובניך מתפרנסין על ידיך, לא כל שכן שיזמן לך הקב"ה פרנסה? לפיכך לא הניחה אותך לצאת לחוצה לארץ" (ועי' מגן אבות' להרשב"ץ, אבות פ"ג מ"ה).

צל"ם אלהים גי' רמ"ח – אחור וקד"ם גי' שס"ה

במדרש תנחומא "אשה כי תזריע" – זה שאמר הכתוב "אחור וקד"ם צרתני", במי הכתוב מדבר – באדם הראשון.

רש"י מפרש שם: "ויברא אלקים את האדם בצלמו – בדפוס העשוי לו, שהכל נברא במאמר והוא נברא בידים, שנאמר: "ותשת עלי כפך..." פסוק זה בתהלים בא בצורה נפלאה להשלים את הנאמר בבראשית, שהרי "בצלם אלקים" היא בגימטריא – מאתיים ארבעים ושמונה (רמ"ח) ואילו "אחור וקד"ם בגימטריא שלוש מאות ששים וחמש (שס"ה)... זהו היסוד שעליו בנוי הרעיון על רמ"ח אברים ושס"ה גידים שבאדם.

ואילו הרעיון שנשמת אדם הוא "צלם האלקים" שבו, מוכחת אף היא בגימטריא, שהרי "נשמת חיים" עולה שמונה מאות חמישים ושמונה וזה כמניין "בצלם אלקים ברא

אותו!", (מילקומו של ר' יעקב אורבך)

אם הלכה כמותי יהיו כולם זכרים

כתב הכותנות אור: נסמכה הפרשה "אשה כי תזריע וילדה זכר" לענין הכתוב למעלה, "להבדיל בין הטמא ובין הטהור" (יא, מז). ואמרת דרך רמז, דאיתא בפ' הפועלים (ב"מ פ"ד): דרבי אלעזר ברבי שמעון אייתו לקמיה שיתין מיני דמא וטהרינהו, הוי קא מרגני רבנן, אמרו, סלקא דעתך לית בהו חד ספק, אמר להו, אם כמותי, יהיו כולם זכרים, ואם לאו תהא נקבה אחת ביניהם.

זה הוא הרמז "להבדיל בין הטמא ובין הטהור", ר"ל כשתרצה לידע אם היה טהור או טמא, יהיה סימן זה בידך, "אשה כי תזריע וילדה זכר", הוא הסימן שהיה דם טהור.

להבין הטעם שהאשה נטמאת בלידתה אפי' בלידה יבשה

בספר "פרדס יוסף" הביא בשם הרבי מקוצק: הטומאה באה במקום שמסתלקת הקדושה, וכמו שרואים שמת מטמא, שבמקום שהיתה נשמה קדושה, אז כשמסתלקת נכנסת לשם טומאה, וכמו"כ הוא ביולדת, דאיתא בתענית (ג). דמפתח של חיה הוא אצל השי"ת בעצמו, ולא ניתן לשליח. וא"כ נמצא, שבכל לידה יש השראה של קדושה עליונה, וע"כ אחר הלידה כשהקדושה עוברת, אז באה הטומאה.

אשה שעושה צדקות יהיו לה בנים זכרים

מובא בספר "אמרי שמעון": אם האשה נותנת צדקה תזכה לבנים זכרים, ובזה רמזו רז"ל (כתובות י): אשה ש"דמיה" מרובים בניה מרובים, ר"ל, שנותנת דמים הרבה לצדקה, בזה יהיו בניה מרובים. וזה רמז ג"כ "אשה כי תזריע" ע"ד (הושע יב) "זרעו לכם לצדקה", ובזה תזכה ל"וילדה זכר".

הזוה"ק מסביר מתי יולדת זכר מתי יולדת נקבה

כד שלמא הוי"ה על אדנ"י כזה יאהדונה"י איהו רחמים ורוא דא כד אשה מזרעת תחילה ואתגבר טפה דדכורא על נוקבא כדין יולדת זכר ודאי, וכד שליט אדנ"י על הוי"ה כזה אידהונה"י איהו דינא ורוא דא כד איש מזריע תחילה ואתגבר טפה דנוקבא על טפה דדכורא יולדת נקבה ודאי. מלאך סנדלפו"ן נותן דפוס וצורה לולד שהוא כותב למי דבר למי נוקבא ומנהלו ומשמרו עד שיצא לאויר.

אדם לא מוכן לבלוע תולעת, אבל מוכן לבלוע את חברו על ידי דבור הלשון הרע

רוב רובה של פרשת תזריע הם עניני נגעים ומצורעים ופרשת שמיני רוב רובה עניני מאכלות אסורות, וכידוע רוב האנשים לא נכשלים במאכלות אסורות משום שאדם לא מוכן לבלוע תולעת, אבל מוכן לבלוע את חברו על ידי דבור הלשון הרע עליו.

לכן הוסמכה פרשת מאכלים הטמאים לעניני המצורע ללמדך שכשם שאתה נוהר ממאכלות טמאים תוהר גם בזה. (ר' ישראל מפלנט וצ"ל)

ועל זה המליצו את הפסוק בתהלים "ואנכי תולעת ולא איש" אמר דוד המלך ע"ה תחשבו שאני תולעת ואז לא תבלעוני חי.

איתא במדרש אשה כי תזריע וילדה זכר, הדא הוא דכתיב תן חלק לשבעה וגם לשמונה

כתב מרן ראש הישיבה כמוה"ר רבי יהודה צדקה וצוק"ל בספרו קול יהודה, איתא במדרש, אשה כי תזריע וילדה זכר, הדא הוא דכתיב (קהלת י"א ב') תן חלק לשבעה וגם לשמונה, שבעה אלו שבעת ימי הנדה שיהיה פרוש, וגם לשמונה, אלו שמונת ימי מילה, אמר הקדוש ברוך הוא אם שמרת ימי נדה, אני נותן לך בן, ואתה מלו לשמיני, הוי וביום השמיני ימול בשר ערלתו, זאת אומרת מי שזוכה לשמור ימי נדה כהלכתם זוכה לבן שימולו אותו בשמיני. ושואל מו"ר וכי מי שלא שומר נדה לא זוכה לבן, פוק חזי כמה יש להם בנים ואינם שומרים נדה, לזה ביאר הגאון בן איש חי בספרו אדרת אליהו, על פי מה שמוכא במדרש מי הקדימני ואשלם (איוב מא' ג') מי עשה סוכה אם לא נתתי לו, מי נטל לולב אם לא נתתי לו, מי עשה מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה מזוזה עד שלא נתתי לו בית, וכן כל המצות לא נעשות אם לא קדמה להם נתינה מאת ה', ולכן אומר הקב"ה מי הקדימני ואשלם, אף אחד לא יוכל לתבוע מצד הדין תשלום על קיום מצוות. נמצא כי הקב"ה נותן לנו שכר מצוות רק מצד החסד, לכן הביא במדרש שבמצות מילה יש זכות לתבוע שכר אם שמר ימי נדה, והבן שניתן לו ניתן לו בזכות, ובזה אין מי הקדימני, ובזה ירויח שכר גדול שמקבל שכרו מושלם מצד הדין, אמנם יש להבין מה שהזכיר המדרש ואתה מלו בשמיני ונראה לי כי השמיני רומז על שמחה, כי ידוע מה שאמר רשב"י (נדה לא' ב') מפני מה מילה בשמיני, כדי שלא יהיו כל העולם שמחים ואביו ואמו עצבים, וזה השכר שימול בנו בשמחה בזמנו, ויהיה תמיד שמח בבנים.

מדוע הגאון ר' חיים ברלין זצוק"ל כאשר היה מגיע לפסוק "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים" היה מתמוגג בדמעות שלישי ונביא ע"ז מעשה נפלא שהיה עמו

ומסופר על רבי חיים ברלין גאב"ד מוסקבה, בהיותו בערוב ימיו בירושלים, רגיל היה לקרא בתורה בבית מדרשו מידי שבת בשבתו, כשהוא קורא בנעימות מיוחדת ובדקדוק רב. רבים מבני ירושלים באו להתפלל בבית מדרשו כדי לשמוע הקריאה, ובהגיע חול המועד פסח נהרו המונים לבית מדרשו על מנת לשמוע איך שהוא קורא שיר השירים בלהט נפש ובהשתפכות האהבה. ובפרט כשהגיע לפסוק, הנך יפה רעיתי, הנך יפה עיניך יונים, היה קורא בהתלהבות גדולה ומתמוגג בדמעות שלישי.

תלמיד קרוב היה לו לרבי חיים ברלין, והוא רבי אריה לויין וכפי שהוא עצמו העיד בזכרונותיו: ואמנם הסדי ה' כי לא תמו שהרי הנה הופיע מעב"ת הגאון חמדת ישראל רבי חיים ברלין זצ"ל בן הגאון רבן של ישראל הנצי"ב זצ"ל, נתן ה' חינו בעיניו לקרבני ממש כאבא את בנו יחידו, ולא זה ידי מתוך ידו. וגם בענוותנותו הגדולה, קבע אתי שיעור ללמוד בשעה מאוחרת בלילה ולפעמים בבוקר, הוא אהב מאד את משפחתי וכאב יקר התעניין במצבנו. רבי אריה לויין כתלמיד קרוב, החליט שנה אחת לשאול את רבו, מהי הסיבה לכך שכשמגיע לפסוק זה מידי שנה בשנה, מתמוגג הוא בדמעות שלישי, והלא פסוק זה מתאר כה יפה את האהבה השוררת בין הקב"ה לכנסת ישראל. אספר לכם את הענין, ענה רבי חיים ברלין. בהיותי רב במוסקבה, נכנס אלי פעם יהודי וביקש לדבר אתי ביחידות, השבתי לעצמי מי יודע לאיזו צרה נקלע אותו יהודי, עד שמתבייש לדבר בנוכחות אנשים זרים, נכנסנו לחדר צדדי ומה הופתעתי שכל סודו הוא הודעה שאשתו ילדה בן זכר למזל טוב והוא בא להזמיני למול אותו. שאלתי אותו כמובן, הגד נא לי מה הסודיות בדבר, הרי רבים מלים את בניהם כדת משה וישראל, להוי ידוע למר, השיב לי, שאני גר בסביבה גויית לחלוטין, ואף אחד משכני ומכרי אינו יודע שאני יהודי, אני בעל בית מסחר גדול לצרכי דת נוצריים, וכמובן אם יודע שאני יהודי, אאבד את פרנסתי המרווחת. וכמו כן מי יודע אם אין השש לחיי, ועל כן אני שואל איך אפשר לסדר את הברית, כך שאף אחד לא ירגיש בדבר, כמובן, במקרה כזה לא היה מקום לחשוב על קיום המצוה בהידור – במנין עשרה ובסעודת מצוה כנהוג בישראל, ולכן אמרתי לו שהוא יהיה מוכן להיות הסנדק, להחזיק את הילד על ברכיו, ואז נוכל לסדר את הברית לבדנו. לא אוכל רבי, השיבני אותו יהודי בבהלה, לב רך לי ולא אוכל להסתכל בפצוע,

ואיך אוכל לראות כשימולו את בני הרך, ושמא ירעדו ידי וישמט הילד מחיקי. שאלתיו עוד כמה פרטים אודות מצבו, מקום דירתו וכדומה, ויעצתיו כך, ראשית לשלוח באותם ימים את כל המשרתות הנכריות הנמצאות בביתו, כדי שלא יראו מה עושים שם. שנית, היות ונמצא בעיר רופא יהודי מנתח מפורסם, שאף רבים מגויי העיר מזמינים אותו, יזמינו אם כן ליום השמיני המיועד להיות נוכח בזמן הברית, ולשכנוי יספר שנתגלה בתינוק פגם גופני וזקוק הוא לניתוח קל. ואני אבוא עם הרופא לזמן המיועד, הרופא יהיה הסנדק ואני המוהל, והרופא יוכל אחר כך לבקר כמה פעמים לפקח על ריפוי המילה. ביום המיועד, בא אותו יהודי להובילני לביתו יחד עם אותו רופא מנתח מפורסם, עברנו רחובות ואיזורים שבכל שנות ישיבתי במוסקבה, לא היתה לי הזדמנות לעבור שם, הגענו לבית מסודר בנוסח אצילים שאין בו שום סימן ליהדות, ובו פסלים רבים וצרכי דת רבים של נוצרים, סידרנו את הבית כהלכתו, כשהרופא היה סנדק ואני המוהל, כשנפרדתני ממנו בקשתו לסור אלי ביום השלישי למילה, כדי להודיע לי מה שלום הילד.

לאחר שלושה ימים הגיע אותו יהודי לביתי, ומכיון שחשד בי שהזמנתי אותו כדי לשלם לי שכר טרחה, הושיט לי שטר של עשרה רובלים, כמובן שסרבתי לקבל, הוא חשב שאיני מסכים לסכום זה והוסיף עוד סכום עד שהצלחתי לשכנעו שאיני מקבל תמורת המילה, גיליתי לו כי כוונתי להזמינו לביתי כי רצוני עז לדעת מה הסיבה שהגיעה אותו לקיים הברית במסירות נפש, למרות שראיתי שאין לו שייכות ליהדות כלל.

לשמע דברי אלו החלו עיניו להוריד דמעות. ובראש מרכן אמר: יודעני רבי שהתרחקתי ממקור מחצבתי, ולפעמים עלי לבי דווי, אולם לפי מצבי אינני יודע אם כבר אוכל לשוב בתשובה שלמה, וכאן החל לבכות בדמעות שלישי. לאחר שנרגע קמעא המשיך, חושבני כמו כן שבני זה הרך הנימול יהיה כתוצאה ממצב זה רחוק עוד יותר ממני מיהדות, שכן אני בצעירותי לפחות גדלתי בבית הורי כיהודי לכל דבר, אולם בני, הרי לא יכיר כלל שום סימן של חיי יהדות, אבל בכל זאת הרי יתכן אמנם באופן מוזר ביותר, שבני כשיגדל, יודמן שיכיר חיי יהודים ויהדות, ואולי יתעורר בו הניצוץ וירצה להיות יהודי, ועל כן איני רוצה לחסום בפניו את הדרך לשוב למקור מחצבתי, דבר שיקרה אם לא יהיה נימול, על כן התאמצתי למולו בכל כחי, שתהיה הדרך פתוחה לפניו, ויוכל בקלות לשוב למקור מחצבתי.

כשהגיע רבי חיים ברלין לסיום הסיפור, החל שוב מתרגש עד לדמעות והוסיף: במאורע התפרש לי מאמר חז"ל על הפסוק הנ"ל: הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים. שהייתי מתקשה להבינו כל ימי.

חז"ל דרשו את כפילות המילים הנך יפה כך: הנך יפה לפני החטא, והנך יפה לאחר החטא, והדבר בלתי מובן כלל, מה היופי שלאחר החטא, אולם במאורע הנ"ל התבהרה כונתם, והתשובה היא בסיפא – עיניך יונים.

אחת מסגולותיה של היונה היא שאינה מתרחקת מקינה מרחק כזה שלא תדע את דרכה חזרה, זהו מה שאמרו חז"ל: הנך יפה לאחר החטא, סיים רבי חיים ברלין, בן ישראל אף שחטא והתרחק מרחק רב ממקור מחצבתו, בכל זאת עדיין מפנה ראשו לאחוריו ומשתדל במסירות נפש שלא יאבד דרכו לגמרי בחזרה לקינו, ואם לא הוא אז לכל הפחות זרעו יוכל לשוב ליהדות. וזהו השבח של עיניך יונים. (מוסר הכמים)

אחר אותיות א"ם באות אותיות ב"ן זכר

למה נקרא התינוק על שם אמו, וי"ל כמ"ש הרב "חיי אברהם" אמר אחר אותיות א"ם באות אותיות ב"ן, כיצד, אחר אות אל"ף אות בי"ת ואחר אות מ"ם אות נו"ן, וז"ש וילדה זכר ר"ל אותיות א"ם מולידות ב"ן זכר.

ז' דורונות שולח הקב"ה למי שנולד לו בן זכר

"וילדה זכר" – ז' ב"ר ז' דורונות שולח הקב"ה למי שנולד לו בן זכר א. מקיים מצות מילה, ב. פדיון הבן, ג. התחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו משה, ד. גדל מעט יותר מלמדו ספר, ה. הגיע לחנוך מחנכו במצות, ו. גדל יותר מלמדו אומנות, ז. גדל יותר משיאו אשה.

"זביום השמיני ימול בשר עֶרְלָתוֹ" (יב, ג)

ענין המילה

ע"י ברית המילה מכניעים את פלוני סמא"ל גי' 131, ופלוגית לילי"ת=480 ע"ה, גימטריא ברית

וביום השמיני ימול, זריזים מקדימים למצות שהם שבעה ימים ולילה אחת שיש בהם מאה ושמונים שעות, גימטריא ע"ב ס"ג מ"ה, ויצחק אבינו הראשון שנימול לשמונה ימים, הי מאה שמונים שנה, ע"י ברית המילה מכניעים את פלוני סמא"ל=131, ופלוגית לילי"ת=480 ע"ה, גימטריא ברית.

גדול כחה של המילה יותר מן הקרבן, שהקרבן – בממונו, והמילה – בגופו, באבר שכל גידי האברים נקשרים בו

וכתב רבנו בחיי על הפסוק (בראשית יו, יג) "והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם", על דרך הפשט טעם המילה להיותה אות קבוע בבשר על אמונת השם יתברך ויחודו, לא ישתנה ולא יסור ממנו בין מחיים בין לאחר מיתה, והנה הוא נכנס באמונת היחוד, כענין שכתוב להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך. ועל דעת המדרש מצות מילה היא כענין קרבן, וכשם שדם הקרבן לכפרה על המזבח כך דם המילה מכפר, ועל כן מצותה ביום השמיני, כי הקרבן לא יבשר עד יום השמיני, שנאמר (ויקרא כב, כז) "ומיום השמיני והלאה ירצה", וכשם שכתוב בקרבן (שמות כט, לג) "ואכלו אותם אשר כפר בהם, שאכילת הקרבן לכפרה, כך ישראל עושיין סעודה ביום המילה. ועוד גדול כחה של המילה יותר מן הקרבן, שהקרבן – בממונו, והמילה – בגופו, באבר שכל גידי האברים נקשרים בו, אשר מטעם זה נקרא ראש הגויה, כלומר ראש כל הגוף, ועל כן חשוב לו לעקדה. וזבח כאלו עקד את עצמו וכתוב (תהלים ג) "כורתי בריתי עלי זבח".

בזכות המילה יצאו בני ישראל מארץ מצרים

ואמרו רז"ל, בזכות המילה יצאו בני ישראל מארץ מצרים שנאמר (שמות יב, יג) "וראיתי את הדם ופסחתי עליכם" זה דם מילה ודם פסח, ורמז בעל הטורים (במדבר לג, ג) "היד רמה לעיני כל מצרים" ראשי תיבות מלך וסופי תיבות מילה, רמז שזכות המילה גמטריא פ"ה סג ה' פיהם, רמז גם שעם ישראל יצאו לעיני המלך פרעה.

על ידי המילה נקראו ישראל עם סגולה

על ידי המילה נקראו ישראל עם סגולה ורמז (שמות יט, ה) "והיתם לי סגולה מכל", סופי תיבות מילה ואז יהיה חלק ה' ונחלתו, "לי סגולה" גימטריא חל"ק.

"גופך ספיר ויהל"ם" אותיות מילה, כי על ידי המילה יזכה להיות תחת כסא הכבוד

ועל ידי המילה יזכה לישוב תחת כסא הכבוד, וכתב בעל הטורים בפרשת פקודי בפסוק (שמות לט, יא) "גופך ספיר ויהל"ם" אותיות מילה כי על ידי המילה יזכה להיות תחת כסא הכבוד ורמז כס"א עם האותיות והכולל גימטריא מילה.

לא נקרא האדם שלם, עד שיעברו עליו שלשה קידושים
 לא נקרא האדם שלם, עד שיעברו עליו שלשה קידושים. קידוש ראשון – מילה, דכתיב
 "אשר קידש ידיד מבטן", בברכת המילה. קדוש שני – קידושי אשה. קידוש שלישי
 – שיהיה לו בן זכר ויעשה קידוש על המילה.

בזכות אליהו הנביא הקב"ה מכפר עוונותינהם של הקהל הנמצאים שם
אמרו רז"ל בשעה שאמר הקב"ה לאליהו הנביא זל"ט שיצטרך להיות בכל ברית מילה
 שישראל מליב, אמר לו אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך יתברך, והנה אם
 יהיה בעל הברית בעל עבירה לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת שיכפר לבעל
 ברית, השיב, עוד אפשר שיהיה המוהל בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שיכפר גם לו, השיב,
 עוד אפשר שיהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת
 שיכפר לכל הקהל, וזה מרומז בפסוק פנחס בן אלעזר. פנחס הוא אליהו, תחת אשר קנא
 לאלהיו ויכפר על בני ישראל, גורם שהשי"ת יכפר לבאים בברית מילה (אגרא דפרקא)

אברהם מל את עצמו ביום הכיפורים

ובפרקי רבי אליעזר (פרק כמ"י) מובא, שאברהם מל את עצמו ביום הכיפורים, שכן כתיב
 ביום הכיפורים (ויקרא כג' ל') "וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה", וכן הוא
 אומר (בראשית יז' כ"ו) "בעצם היום הזה נמול אברהם", הוי אומר ביום הכיפורים נימול
 אברהם אבינו, ובכל שנה ושנה רואה הקב"ה את דם הברית של אברהם אבינו ומכפר
 על כל עונותיהם של ישראל, שנאמר (ויקרא מז' ל') "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם
 מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו".

המשמר ברית קדש ראוי להיכנס לארץ החיים

והמשמר ברית קדש ראוי להיכנס לארץ החיים ששם היכלות השכינה שהוא הגן עדן,
 כמו נח ששמר בריתו ולזה נקרא איש צדיק תמים, ובנסיון זה זכה אל ברית
 קדש ולא השחית דרכו על הארץ כמו דורו שהוא דור המבול וראוי היה להיכנס לתיבה
 שהיא מלכות.

בני ישראל דאתגזרו וקבלו אורייתא, נקראו אדם. אבל ישמעאל דאתגזר
 ולא קבל אורייתא, נקרא פרא אדם ולא אדם ממש

מובא בזה"ק ארבע מאות שנה קיימא ההוא ממנא דישמעאל ובעא קמיה דקב"ה, אמר
 ליה מי שנימול אית ליה חולקא בשמך, אמר ליה אין, אמר ליה ישמעאל נימול
 ולא עוד אלא שנימול לי"ג שנה, אמאי לית ליה חולקא בך כמו יצחק. אמר ליה, דא

אתגזיר כדקא יאות ודא לאו הכי, ולא עוד אינון מתדבקין כדקא יאות לתמניא יומין ואילין רחיקין מנייהו. אמר, ועם כל דא, כיון דאתגזר לא יהא ליה אנר בניניה, וי על ההוא אמא דאתיליד ישמעאל ואתגזיר, מה עביד הקב"ה, ארחק לבני ישמעאל מדביקות דלעילא ויהיב ליה חולקא לתתא בארעא קדישא.

בני ישראל דאתגזרו וקבלו אורייתא, נקראו אדם. אבל ישמעאל דאתגזר ולא קבל אורייתא, נקרא פרא אדם ולא אדם ממש.

מאן דנטיר אות ברית, אתקרי איש תמים. אבל מאן דאתעסק באורייתא, אתקרי אדם בדיוקנא דההוא דלעילא כתיב כתפארת אדם לשבת בית.

אם אין ברית מילה, חסר יו"ד משד"י

מדוע אנו אומרים בכרכת המילה – באות ברית קדש, דע כי שד"י הוא הותמו של הקב"ה, וכאשר זרועותיו וראשו של אדם זקופים נראה כדמות שי"ן, וכאשר זרוע השמאל והימין נחית, נראה כדמות ד', וברית מילה הרי השם של שד"י, ואם אין ברית מילה, חסר יו"ד.

ברוך ה' אשר לו נתכנו עלילות, שהקדים וצוה את אברהם לבא בברית, קודם שתהר שרה ויהיה זרעו מקודש מבטן. כי כל הערלים – קליפות היצוניות, צוה האל יתברך להסיר הערלה ולכנוס מבפנים להיות לו אחיזה במרכבה הפנימית.

הנימול זוכה לנאולה של מעלה ונאולה של מטה שניצול מבאר שחת
שהיא הערלה

בהיכל שני לצד צפון שם מלאכים – סלסליא"ל קרספיהא"ל, וכל אחד ממונה על י"ב אלף ממונים ואלה הם ממונים, על דם ברית הילדים הנימולים לשמונה ימים, וכאשר ח"ו רוגז נמצא בעולם מביט הקב"ה בדם ההוא ואינו נותן רשות להשטין.

עקילם הגר שאל את רבי אליעזר, אמר לו הואיל ומילה חביבה לפני הקב"ה מפני מה לא ניתנה בעשרת הדברות, אמר לו קודם העשרת דברות ניתנו, דכתיב ושמרתם את בריתי זו המילה, וכבר ניתנה.

בספר "עמודא דנהורא" מסופר על מסירות נפשו של רבי יוסף חיים זוננפלד, רבה של ירושלים, לקיים מצות ברית מילה

רבי חיים היה מוהל מומחה ומעולם לא סירב להזמנה למול תינוק. שום מכשול לא עמד בפניו, לא גשם ולא שלג ואף לא ימים של פרעות ופוגרומים, שבהם היציאה לרחוב

היתה כרוכה בסכנה. רבי חיים היה מל את תינוקות ירושלים ללא קבלת תמורה כספית כל שהיא.

בשנת תר"ף, כאשר פרצו הפרעות של הערבים בארץ ישראל, יציאה מפתח הבית בעיר העתיקה, היתה כרוכה בסכנה. רבי יוסף חיים קיבל עליו לפני פרוץ הפרעות למול תינוק שנוולד וכאשר הגיע יום הברית יצא מביתו והלך דרך הרובע הערבי עד למקום הברית, ולא הועילו תחנוני בני ביתו לבל יצא לדרך. לא היה קץ לשמחתו כשהתברר לו שאם לא היה בא לברית לא היו מלים את התינוק, מפני ששום מוהל לא רצה לסכן את עצמו בימים ההם. מעשה זה חזר ונשנה בפרעות תרפ"ט, שעלו בסכנותיהם על פרעות תר"ף, רבי חיים הוזמן לפני המאורעות למול בשכונת מאה שערים המרוחקת מביתו. כאשר פרצו המאורעות הודיעה המשטרה הבריטית שאינה יכולה לקבל אחריות על חיי היוצאים החוצה, היות והיא חסה על חיי השוטרים. אולם רבי חיים יצא מביתו, הגיע לשכונת מאה שערים מל את התינוק ובחסדי ה' חזר לביתו.

עוד ספרו על רבי יוסף חיים זוננפלד:

בשנת תרע"ד בפרוץ מלחמת העולם הראשונה עת צרה גדולה באה במיוחד על ירושלים וכל מהלך החיים כאילו שותק, ואז הופיע רבי חיים והציל את העיר בחכמתו, המצב הקשה בעיר הקדש הביא להפסקה כללית בהתקשרות בין המשפחות, אנשיה לא ידעו מה ילד יום, דירה ריקה לזוג צעיר כמעט ולא נמצאה, הכל היה תפוס בידי החיילים הטורקים, גם הפרוטה להוצאות הנישואין כלתה מן הכיס, מה עשה רבי חיים, היה שואל את באי ביתו: האם יש לך בן שהגיע לפרקו, או יש לך בת שהגיעה לפרקה, וכיוון שנענה בהן, היה אומר מצות נישואין מצוה רבה היא וראויה מצוה זו שבזכותה תגאל הארץ מצרותיה, עד שתפס בידי שני המחותנים וערך את התנאים, חלק נתן מחותן זה וחלק מחותן זה, והיתר הטילו על מי שהעושר שלו, ואחר זמן בא רבי חיים לרקוד ולשמח בשמחת הנישואין, הצלחה רבה קצר רבי חיים בשידוכיו, אך קרה גם אחרת והנה אחרי שרבי חיים הצליח באחד השידוכים, הופיעה הכלה בבכיה לפני הוריה, כי שמעה מפי חברותיה כי חתנה המצויין צולע על רכבו. מיד רץ אביה אל רבי חיים, וסיפר לו בסוד את הדברים, ואמר לו כי כך גם ראו עדים נאמנים, רבי חיים שראה את החתן הספיק להיווכח כי אין החתן צולע, והאשמה היא בנעל שבודאי קרועה או שיש מסמר בולט בנעל, חיטט רבי חיים באורגו ומצא כמה עשירות של כספים, קרא לנכדתו ושלחה אל הסנדלר לרכוש זוג נעלים חדשות לפי מדת רגליו של החתן, ואמר לה תעלי

את הנעלים לבית החתן ותאמרי לו שרבי חיים שלח לו את הנעלים במתנה על התמדתו בלימודים ולכבוד נישואיו, לאחר ימים אחדים חזר אבי הכלה אל רבי חיים ובקש סליחתו שקבל לשון הרע על החתן, אכן התברר לו שאין החתן צולע כלל.

שוב מעשה והורי הכלה מזיווגיו של רבי חיים הופיעו בביתו בדמעות, כי שמעו כי החתן נעשה למגמגם, והכלה אינה רוצה לשמוע יותר מהשידוך הזה, עצה מחוכמת נתן להם רבי חיים, שהכלה תתחפש לערביה כובסת תלך לביתו של החתן ותשכיר עצמה לכביסה אצלם. שעתיים ויותר עסקה הכלה המחופשת בכביסת הכנסים בבית החתן, ועיניה זלגו ללא הפוגה. היא שמעה את בעלה לעתיד לומד תורה בחיתוך דיבור ברור ובהתלהבות עם דודו הגאון.

כשנזכר דוד המלך במצות מילה רק אז נתיישבה דעתו, כי זו היא המצוה היחידה שאין בה שום פניה ומחשבה זרה

אמרו חז"ל, כשנכנס דוד המלך לבית המרחץ, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו, הכונה כאשר התחיל דוד המלך לפשפש במעשיו ולרחצם, לראות אם הם נקיים מפניות, אז ראה עצמו ערום, כי כמעט אי אפשר לעשות מצוה נקיה מכל וכל, וכשנזכר דוד במצות מילה רק אז נתיישבה דעתו, כי זו היא המצוה היחידה שאין בה שום פניה ומחשבה זרה.

והנה המנהג לומר בברית מילה, כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים, ואמרו המפרשים הטעם שאומרים זאת רק במצות מילה, יען כי ממצוה זו אי אפשר להפרד כל ימיו, ולכן מברכים את הילד שגם משאר המצות לא יפרד לעולם, אבל לפי דברי החתם סופר ז"ל, כונת הבקשה היא: כשם שנכנס לברית בלי שום פניה ובלי שום מחשבה רעה, כן באופן זה יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים, בלתי שום מחשבת פיגול, כי אם לשם שמים.

ויש מפרשים שהנה בעוונותינו הרבים יש הרבה חולים ופעמים צריך לעשות להם שינוי השם, ולכן מברכים את הולד שלא יהיה חולה ויצטרכו לעשות לו שינוי השם וז"ש כשם שנכנס למילה באותו שם ובלי הוספה, כן יכנס לתורה לחופה וכו' שיהיה תמיד באותו שם.

עיקר חיוב הסעודה לומדים מאברהם אבינו לעשות סעודה ביום השלישי למילה

מעלת סעודת ברית מילה – כתבו ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק ודרשו רז"ל ביום ה"ג מ"ל רמז לסעודת מצוה ביום ברית מילה, אמנם עיקר חיוב הסעודה לומדים מאברהם אבינו לעשות סעודה ביום השלישי למילה שכתוב ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים ביום הזה באו אליו המלאכים ועשה להם סעודה.

ה"שפת אמת" שלה את בניו שיתברכו ע"י יהודי פשוט שעשה סעודות מילה במסירות נפש וזכה שברכותיו מתקיימות

באחד הימים בילדותו של רבי אברהם מרדכי אלטר – הרבי מגור, פנה אביו בעל השפת אמת אל אחד מקרובי המשפחה, וביקש שיקחהו עם אחיו הקטן רבי בצלאל, אל יהודי פלוני בורשא שיברך אותם, עשה הקרוב כפי שנתבקש ויצא עם הילדים לוורשא. כאן חיפש אחרי היהודי, שחשב אותו בלבו לצדיק מפורסם וידוע לכל, אך רק אחרי חקירות ודרישות רבות גילה אותו, והנה לגודל פליאתו, נראה האיש כאחד מפשוטי העם, וכשהביא אליו את הילדים, ושטח לפניו את בקשתו, הרושם היה כי הלה אינו מבין כלל מה רוצים ממנו. אף על פי כן מילא הקרוב את שליחתו ויאמר אליו, אף שאינך יודע מאומה, הואיל נא לברך אותם, כבקשת אביהם הרבי מגור, עשה היהודי כחפצו והרעיף ברכות על ראשם.

ויהי בצאתם מעל פניו, עדיין הוכך היה ומשתאה לדעת, מי האיש ומה מעשיו, אולי הוא אחד מל"ו צדיקים נסתרים, אולם בשובו סח לו השפת אמת דבר פלא, אכן איש פשוט הוא. אלא שפעם אחת כשנימול בנו, לא היתה בידו אף פרוטה לצרכי סעודת הברית, ומכר את כלי מטתו להכין סעודת מצוה בכסף שקיבל, אחר כך נשאר בעירום ובחוסר כל, הדבר עשה רושם גדול בשמים, וכי זומרתא הוא שאיש פשוט כמוהו יעשה כזאת, נמנו וגמרו ליתן שכרו גם בעולם הזה, שכל ברכה היוצאת מפיו לא תשוב ריקם, והוא עצמו כלל אינו יודע שניחן בכח סגולי כזה שברכתו מתקיימת. (מוסר הכמים)

”וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים” (יב, ד)

מה הטעם לל"ג ימים

למספר ל"ג לא מצאתי טעם, אמנם רז"ל אמרו, שרמז לל"ג דורות שמאברהם אבינו ע"ה עד חרבן הבית.

"נגע צרעת הוא וְרָאָהוּ הִכְהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ" (יג, ג)

בנגעים ואהלות ככל היוצא מפי הכהן כן יהיה, טהור או טמא. כך גם בקש דוד מי שיקרא תהלים אפי' שאינו מבין מה אומר הבקשות שלו יתקבלו

אֵיטָא במדרש "טוהר טוב" שביקש דוד המלך מאת הקב"ה במילים "יהיו לרצון אמרי פי", שתהא חשובה אמירת תהילים לפניו כנגעים ואהלות. בפשטות הובנה בקשה זו שתהא אמירת תהילים נחשבת כאילו למדו אותה שעה סוגיות המורות בש"ס כנגעים ואהלות. ברם, יש להבין מדוע בחר דוד דווקא דוגמאות אלו? מסביר הגה"ק בעל ה"משך חכמה" זי"ע הלכה היא במראות נגעים שכל הכרעה נתונה ביד הכהן, לטהר או לטמא, ככל היוצא מפיו יעשה. ומה יקרה אם אין שם כהן מומחה שיודע להבחין בין נגע לנגע. או אז קוראים לישראל תלמיד הכם שיראה את הנגע, הוא פוסק ומוסר הכרעתו לכהן העם הארץ, ואילו הכהן אומר בפיו על טמא, טמא, ועל טהור, טהור. נמצא שהגם שאין הכהן יודע ומבין סיבת אמירתו ומהותה, הרי היא הקובעת וחורצת את טיב הנגע. זהו שביקש דוד המלך מאת ה', שבאותו אופן תהא אמירת פרקי תהילים מקובלת לרצון לפניו, אפילו אם אין הקורא מבין את פירושם כלל רק משום אמירתם גרידא".

"וְאִם פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצֶּרְעָת" (יג, יב)

הצרעת באה על צרות עין, כשאדם צר עין ואינו משאיל את כליו הקב"ה משלה צרעת בביתו ומוציא כליו לחוץ

חז"ל אומרים (במדבר רבה ז, ה) שהצרעת באה על צרות עין, כשאדם צר עין ואינו משאיל את כליו הקב"ה משלה צרעת בביתו ומוציא כליו לחוץ, והבריות אומרים: פלוני שלא היה משאיל כליו ואומר שלא היו לו בליים, הרי שהיה לו בליים...".

כשבא השכן, נוקש על הדלת ומבקש מסור השמלי – אומר לו צר העין: "אין לי"...
כשבאה שכנה לבקש סיר – אומרת אשתו: "אין לי"...

והנה רק מגיעה הצרעת, וכבר מצוה הכהן להוציא את כל הכלים החוצה. לפתע רואים כולם את המסור החשמלי ואת הסיר שוכנים אחר כבוד בבית השכנים המסרבים להשאילו...

לפעמים קורה שאדם עושה עוולה מסוימת, והוא סבור שאף אחד לא רואה אותו... אולם, לעתים, הוא אינו יכול להתחמק ועליו להתמודד עם ההתנהגות הנלווה שלו עצמו,

והביאו על זה משל נפלא:

משל לאדם שהלך ביער ואבד את דרכו. בעודו תועה בין עצי היער, הוא מבחין לפתע

בקוף גדול, ורגעים אחדים לאחר מכן מנצנץ רעיון במוחו.

הוא קורא לקוף ואומר לו: "אתה יודע שיש בינינו איזשהו דמיון..."

"לא שמעתי על כך מעולם" – אומר הקוף – "אבל מה העניין?"

"הסתבכתי" – משיב לו האדם – "אולי תוכל להראות לי את הדרך החוצה?"

"אין בעיה" – ענה הקוף, והשנים החלו ללכת בסבך העצים.

לא חולף זמן רב ולפתע נשמעת שאנה אדירה של אריה, וכעבור רגעים אחדים הם

מבחינים באריה אימתני רץ לכוונם.

האדם החוויר כסיד, אולם הקוף לא אבד את עשתונותיו. הוא עזר לאדם למפס על העץ

הקרוב שהיה שם ואמר לו: "אל דאגה, לכאן הוא לא יגיע..."

האריה העומד למטה התנפל על הגזע ואיים בקול מבשר רעות: "אני רעב, לא אוזן מפה

עד שאחד מכם ירד..."

"אל תדאג" – מניח הקוף יד על האיש הרועד מפחד – "הכל יהיה בסדר".

הזמן חלף באטיות מרגיזה, שעה ועוד שעה... הלילה ירד, והקוף פנה אל האדם – "בעת

לילה, עלינו לערך תורנות שינה, מי יהיה הראשון שיישן".

"לך לישון" – אומר האדם – "אני אשאר לשמור, בין כה וכה לא אצליח להרדם

מהפחד".

והקוף נתלה בזנבו על אחד העצים ונרדם.

נותר לו האדם לבדו עם הארי שמתחתיו, מי יודע עד מתי אהיה תקוע כאן, כמו עלה

לעץ? הרהר בתסכול.

לפתע עלתה בו מחשבה כלשהי: אני אדם, והוא, בסך הכל, קוף... האריה אמר שהוא

רוצה אחד משנינו, אם כן – מי חשוב יותר?

הוא עיבד לאט לאט את הרעיון, ואז נתן לקוף מכה חזקה והעיף אותו מהעץ...

הקוף התעורר בבת אחת, וברגע האחרון נתפס באחד הענפים וניצל מלועו הפעור של

האריה.

בעת לא ידע האדם היכן לקבור את עצמו מרב בושה... מה יעשה? הוא לא העז להרים

את עיניו אל הקוף, מצילו היקר, אשר הוא השיב לו רעה תחת טובה...

בלית ברירה חיבק את הענף שעליו ישב ונרדם.

שעות אחדות לאחר מכן, העיר אותו הקוף ואמר לו: "קום האריה הלך..." הוא עזר לו לרדת למטה, והראה לו את הדרך לצאת מן היער הנורא ולהגיע לישוב בני אדם. מתחיל האדם ללכת, וכעבור רגעים ספורים הוא הש בטפיחה על עצמו. הוא מסתובב לאטו, הקוף עומד שם ואומר לו: "עשה לי טובה, ידידי, כשאתה מגיע לשם, אל תספר לאף אחד שיש בינינו דמיון..."

כזהו האדם, מחד גיסא הוא נזר הבריאה ותפארתה, ומאידך גיסא – מדותיו הרעות עלולות להפוך אותו לגרוע ולפחות בין בעלי החיים.

"דוהתגלח" (יג, לג)

בפרשת נגעים אמצע התורה בין באותיות בין בתיבות

כתב רבנו אלעזר מגרמזיא ז"ל ג' דוהתגלח גדולה רומזת לגמילות הסדים לומר גדולה ג"ח ששקולה ככל-התורה שכן ג' דוהתגלח היא אמצע התורה.

בפסוקים ודרוש דרש אמצע התורה בתיבות וזהו ג"ד גומ"ל דלי"ם ושקול ככל התורה שלפניה ושלאחריה והא דכתיב בפרשת נגעים משום דנגעים באים על צרות עין ועין רעה, וזה לא רצה לגמולי חסד בכליו לפיכך ופנו את הבית עכ"ל.

כתב בספר החינוך (מצוה קע"ב) בענין נגעי בגדים: משרשי המצוה, שרצה האל ברוך הוא בטובו הגדול ליסרנו כאשר יסר איש את בנו, כי זה הענין איננו בטבע, אבל מופת הוא באומה הקדושה, למען ילמדו ויקחו מוסר בהשתנות הכלים המיוחדים לתשמישם, והם הבגדים של צמר ופשתים, כי בהם רוב תשמיש בני אדם, וישובו מתוך כך מדרכם הרעה טרם תזרח הצרעת גם בגופם.

והמשיך (שם במצוה קע"ז) בענין נגעי בתים: וזה הענין של צרעת ההווה באבנים שמעתי שאיננו דבר טבעי, אבל הוא ענין מופתי יבוא לפעמים לבתי ישראל להוכיחם, כי מאהבת השם אותם, יודיעם מוסרו במה שהוא חוץ לגופם כדי שיחזרו בתשובה טרם יתחייבו לענוש אותם בגופם. וכן היה הענין, שאם לא עשה תשובה יתפשט הנגע גם בכגדיו, לא הרגיש עדיין יתפשט ח"ו גם בגופו.

וא"כ ג' מיני נגעים הם:

א. נגעי הגוף בעור האדם.

ב. נגעי בגדים.

ג. נגעי בתים.

ועל שבעה דברים נגעים באים, כמו שאומרת הגמרא (בערכין ט"ז) אמר רבי יוחנן על שבעה דברים נגעים באים:

א. על לשון הרע,

ב. על שפיכות דמים,

ג. על שבועת שוא,

ד. על גילוי עריות,

ה. על גסות הרוח,

ו. על הגזל,

ז. על צרות עין. ע"כ.

ומובא בספרים שהם כנגד שבעה שמות שיש לנגעים:

שאת – כנגד שבועת שוא, שנאמר "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא" (תשא אותיות שאת).

ספחת – כנגד גזל, שמספח אליו ממון חברו.

בהרת – כנגד לשון הרע, שמלבין פניו ברבים.

שחין – כנגד שפיכות דמים, שהורג ע"י חימום לבו.

מכוות אש – כנגד גילוי עריות, כמש"כ "אם יהלך איש על גחלים ורגליו לא תכוונה" כן הבא על א"א.

נגע הראש – כנגד גסות הרוח, נשיאת ראש.

נגע הזקן – כנגד צרות עין, קנאה שמקנא בכבוד חבריו ושומר כבוד לעצמו, בא לו נגע בזקן כמו שכתוב "הדרת פנים זקן".

וא"כ לפי הנגע שבא לאדם צריך שיתבונן במעשיו ויראה מחמת מה בא לו אותו מין של צרעת ויתקן אשר פגם. וכותב ה"כלי יקר" שמה שכתוב "יגלח את כל שערך את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו" ראשו – לכפר על גסות הרוח. זקנו – לכפר על פיו שדיבר לשון הרע. עיניו – לכפר על צרות עין.

והנה מכיון שאחד מן הדברים המביאים את הצרעת הוא העוון החמור של "לשון הרע" ומה אומנותו של האדם בעוה"ז יעשה עצמו כאלם. וזה עתה בחג הפסח, אחד

הסימנים הוא כרפ"ס – ר"ת כלל ראשון פה סגור, כמו שאמרו רבותינו שומר פיו ולשונו שומר מצוות נפשו. אל תקרי צרות, אלא צרעת נפשו, כי אע"פ שבימינו לא רואים את הצרעת בנופו של האדם, בכ"ז היא באה ונדבקת בנפשו של האדם ר"ל, ואמר שומר "פיו ולשונו", פיו – הוא רומז שלא לאכול מאכלות אסורות המוזכר בפרשה הקודמת, ולשונו – הוא ענין הפרשה שלנו איסור לשון הרע המביא את הצרעת ה' יצילנו.

צרעת ע"ה גי' "על לשון הרע"

זאת תהיה תורת המצורע, נוטריקון תורת המוציא רע, וצרעת ע"ה גי' "על לשון הרע". והטעם שהמדבר לשון הרע לוקה בצרעת הוא, לפי שכמו שאם סיפר ויצא דיבור מפיו, אינו יכול לחזור בו ואין לו תקנה שהרי כבר יצא הקול בעולם ואי אפשר להחזיר את הדיבור, כן הצרעת אין לה תקנה, כמו שהיה בנעמן שנלאו הרופאים מלרפאותו, ולכן נקראת "צרעת" "צרה רעה" שאין לה תקנה.

מי שיש בו מידת הגאווה בהכרח שיבוא לידי אסור לשון הרע

וכפי שמסופר בהפטרות השבוע על נעמן שהיה איש היל שר צבא מלך ארם והיה גאותו, לכך נעשה מצורע, וכששלחוהו לאלישע הנביא כדי להתרפאות מן הצרעת נסע עם מרכבתו ומתנות בידו, וכשהגיע לא יצא אלישע הנביא לקראתו, רק שלח לו שליח שיאמר לו שירחץ בשרו שבע פעמים בירדן כדי להתרפאות מהצרעת. כששמע זאת נעמן כעס ואמר: לאדם שכזה שלא כיבד אותי לא מגיעות המתנות שבידי, ואם משום זה באתי אני יכול לרחוץ את בשרי בנהרות שבארצי. אמרו לו עבדיו הרי אין טרחה בדבר, וכעת אתה מצורע, גופך מלא פצעים לא נעימים, כדאי לך לשמוע בקול הנביא! ורק אז שמע לעצתו, ולאחר שטבל שם והנה שב בשרו כבשר נער קטן עיי"ש.

מהעקשנות הנוראה שהיתה לנעמן נמצינו למדים שהיה גאותו מאוד, כי למרות שהיה מלא פצעים ובזוי, התעקש על כך. ולכן כשבא לאלישע הנביא שידע כי הצרעת יסודה מגאווה לכן לא יצא לחוץ לקראתו, אלא ציוה ביד השליח שיאמר לו שירחץ במים לרמוז לנעמן שיתקן את המידה המגונה הזאת.

המעלה המיוחדת שיש במקוה המים

ומעלה מיוחדת יש במקוה המים, ראשית מבטל את רוח הגאווה של האדם, משום שבכדי להטהר צריך להכנס לנהר ולשחות בפנים ואז ממילא ירגיש שהוא שפל ובכך ישיג את מידת הענוה, ועוד, שהמים יש בכוחם לפעול יותר מהאש, שהרי אש ששורפת היא מתמרת והולכת ונכבית, אבל לא עלינו כשקורים שטפונות, המים סוחכים

אתם הכל ועוקרים אפילו דברים כבדים ומורידים כל דבר גבוה למקום נמוך, כי טבע המים – שיורדים למקום נמוך. וכל זה רמז לו אלישע הנביא שכדי לעקור מידה קשה זו של גאווה, אפשר רק על ידי המים.

חומר עוון לשון הרע

המדבר לשון הרע מתגלגל בכלב נובח ב"מ

ידוע מה שאמרו המקובלים כי המדבר לשון הרע מתגלגל בכלב נובח ב"מ ורמזו זה על הפסוק: ויקרא לה נובה – מי שמדבר לשוה"ר מתגלגל בכלב נובה. כמש"כ "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה" דיש בתוכם נפש שדיברה לשוה"ר – לכן לא ידעו שבעה, כי אין להם מזונות ופרנסה כמו הכלב שנובח שרוצה לאכול, וגם בשמו, שקלי" של הכלב הוא "בלאדן" אותיון בל-אדון שהוא כופר בעיקר. ור"ת לה נובה בשמו נב"ל דהמדבר לשוה"ר הוא נב"ל ואם נשמר בלשון – חסי"ד גי' נב"ל.

ויקרא לה נובה, ר"ת גי' אלהים שמידת הדין מתוחה עליו.

צרעת גי' שור חמור

ובתב הגאון חיד"א כי מצא בכתב יד קדמון שהעגל שעשו במדבר היתה לו צורת שור וחמור, חציו שור וחציו חמור, ואז שלט בהם הנחש – ר"ת נחש חמור שור, ולכן מי שתופס אומנותו של הנחש שמדבר לשון הרע לוקה בצרעת שהיא גי' "שור חמור". ואמר הזוה"ק, כי מה שאמרה התורה – לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, כי מהטומאה הגדולה שלהם יוצאת קליפה קשה מאוד והיא נקראת "כלב" כי אותיות אמצעיות של שור וחמור גי' כלב.

כתוב במדרש שאלו את הנחש מהיכן אתה נושך, אמר מבין השיניים, ותמוה הדבר וכי איך נושך הלא בודאי מבין השיניים ומה השאלה, אלא אם תשים שמן מתחת

נחש בזה:

נ ח ש

ש ט ן

יצא כי ב' האותיות הראשונות – "שן", וב' האותיות האחרונות – "שן", ב' אותיות האמצעיות "חט" שאלו את הנחש ממה אתה נושך, אמר מבין השיניים כגלל שאדם

חוטא.

המדבר לשוה"ר נענש בגחלי רתמים שבוערים משך שנה

הקב"ה נתן את הפה ואת הלשון ללמוד תורה, ואם לא לומד תורה ומדבר לשון הרע מאכילים אותו ח"ו גחלי רתמים. וידוע כי גחלי רתמים בוערים במשך שנה, כמסופר על אב ובנו שהלכו ביער והדליקו מדורה מעצי רתמים וחזרו לביתם. ולאחר שנה עברו שוב באותו יער ומצאו שהמדורה עדיין בוערת. ופירש האלשי"ך את כוונת הפסוק "חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים" שהלשון הרע כוחו כ"כ גדול, שאפי' אם שמע לפני שנה ואפי' עשר שנים על פלוני שהוא עצל, והוא יראה אותו לאחר עשר שנים שהוא זריו בכ"ז הלשוה"ר עובד שהוא עצל כי הגחלים בוערים.

הלשון היא חלק טוב ביותר בבהמה ופעמים החלק הרע ביותר

רבן גמליאל בקש מטבי עבדו, לך לשוק תביא לי חלק הכי טוב של הבהמה, הלך והביא לו לשון, יום למחרת אמר לו תביא לי חלק הכי גרוע של הבהמה, הלך והביא לו שוב לשון. הכיצד, אלא הלשון לפעמים היא הכי טובה לפעמים היא הכי רעה, תלוי איך ובמה משתמשים בה.

מעשה במלך פרס שאמרו לו הרופאים שתרופתו חלב לביאה ולומדים ממעשה זה שמוות וחיים ביד הלשון

מעשה היה במלך פרס שחלה, א"ל הרופאים אין לך רפואה עד שיביאו לך חלב לביאה ונעשה לך ממנו רפואה, ענה אחד ואמר תנו לי עשר עזים ואביא חלב לביאה אם רצונך. אמר לעבדיו שיתנו לו, נתנו לו, הלך לגוב אריות והיתה שם לביאה אחת מינקת גוריה, יום אחד עמד מרחוק והשליך לה עו אחד ואכלה, יום שני נתקרב לה מעט והשליך אחרת לה, וכן עשה עד שהיה משחק עמה ולקח מחלבה וחזר לו, כשהיה בחצי הדרך ראה בחלום והיו אבריו מתריסין זה עם זה, הרגלים אומרות – אין בכל האברים דומים לנו, אם לא הלכנו אנו לא היה יכול ליקח החלב. הידים אומרות – אין כמותנו, אם לא היינו עושין אין הדבר כלום. חלב אומר אם לא נתתי את העצה מה הועלתם כלכם. ענתה הלשון ואמרה – אם לא אני שדברתי הדבר אל המלך, מה היה עושה, השיבו לה כל האברים איך לא יראת להדמות אלינו, ואת במקום חושך ואין בכך עצם כבשאר האברים. אמרה להם היום תאמרו שאני שולטת עליכם. שמע האיש את הדברים, הלך אל המלך, א"ל אדני המלך, הילך חלב כלבתא. קצף המלך וצוה המלך לתלותו, כשהלך התחילו האברים לבכות. אמרה להם הלשון לא אמרתי אליכם שאין בכם ממש, אם אני מצלת אתכם, תדעו שאני שולטת עליכם, אמרו לה הן. אמר לתולין אותו השיבוני אל

המלך, אולי אנצל. השיבוהו אליו. א"ל למה צוית לתלותי. א"ל הבאת לי חלב כלבתא. אמר ליה מה איכפת לך ותהיה לך רפואה, ועוד לביאה כלבא קורין לה. לקחו ממנה ונסו אותה ומצאוה חלב לביאה. אמרו לו האברים הרי אנו מודים לך, הווי מוות וחיים ביד הלשון.

דואג האדומי דיבר לשוה"ר על דוד וגרם להרוג כל כהני נוב עיר הכהנים שמונים וחמשה במספר

וידוע עוון סיפור לשון הרע, שבשעה שברח דוד והגיע לנוב עיר הכהנים, היה שם דואג האדומי. שאלו את דוד: לחם הפנים מהו שידחה את השבת, אמר להם: סידורו דוחה את השבת ולא ליִשְׁתו ולא עריכתו דוחין את השבת. אמר דואג: מי הוא זה שבא להורות לפני, אמרו לו: דוד בן ישי הוא. וירא כי נתן אחימלך הכהן הגדול לדוד צידה לדרך וחרב וגם שאל לו באורים ותומים. ויבוא אל שאול ויאמר אליו: מרדו בך כהני נוב, וישאלהו המלך: מדוע זה תדבר כדברים האלה, ויען דואג: עברו הכהנים על ההלכה האומרת כי אין לשאול באורים ותומים כי אם למלך לבדו, וישאלו לדוד באורים ותומים. ויקצוף המלך מאוד ותבער בו חמתו. ויאמרו לו אבנר ועמשא לא כן היא ההלכה, אלא שואלים למלך ולב"ד ולמי שצורך ציבור בו, ודוד צורך הציבור היה בו. ולמה זה המלך תרגז על הכהנים אשר הורגלו לשאול באורים ותומים בשביל דוד.

כשמוע שאול את הדברים הללו וישאל את הדברים הללו וישאל את הסנהדרין ויאמרו לו ככל אשר הורוהו אבנר ועמשא. ולא שמע דואג אליהם וישכנע את שאול כי טעות בידי הסנהדרין וכי הוא לבדו יודע את ההלכה. וישלח המלך לקרוא לאחימלך ולכל הכהנים אשר בנוב, ויבואו כולם אליו. ויאמר שאול: שמע נא בן אחיטוב, למה קשרתם עלי אתה ובן ישי בתתך לו לחם וחרב ושאלו לו באלהים, ויען אחימלך ויאמר: היש למלך בכל עבדיו אדם נאמן כדוד, ומדוע זה אמנע ממנו דברי אלהים, והרי לא מהיום שואל אני עבורו באורים ותומים, ויקצוף שאול מאוד על אחימלך ויאמר לו: בן מוות אתה. הן כמו פיך אמרת כי שאלת לדוד פעמים רבות באורים ותומים, לכן מות תמות אתה ובית אביך. ויצו שאול את אבנר ועמשא: סובו והמיתו את אחימלך ואחיו הכהנים כי עשו יד אחת עם דוד ולא גלו אזני כי בורח הוא מפני. ולא רצו עבדי המלך לפגוע בכהנים ויפן המלך לדואג ויאמר אליו: אתה הכית את הכהנים בלשונך, הכם עתה בחרב, כאשר אמר שאול את הדברים האלו יצתה בת קול ותאמר: אל תרשע הרבה. ויהרוג דואג האדומי את כהני נוב שמונים וחמשה איש במספר, ולא חס על אחד מהם ויפגע אף בטף ובנשים,

בסוסים ובחמורים ובשוורים – את כולם הכה לפי הרב. אמר דוד לדואג: אתה, גבור ועשיר וראש לסנהדרין, מתעסק ברעה הזאת ואומר לשון הרע, למה עשית כן. ולבסוף רצה דואג להרוג גם את דוד ואמר שהוא מורד במלכות, אמר הקב"ה מתורתי אתה מורד, סופך ללקות על ידי התורה, ולבסוף תלמידיו הרגו אותו שהיה מטהר הטמא, ומטמא המהור.

והנה דואג האדומי הוא היה החוטא שדיבר לשוה"ר על דוד, ודוד לא היה גם הגורם, אלא נרדף מצד שאול, ואעפ"כ היתה תביעה על דוד, ועונש גדול נענש ע"ז, או שיכלה זרעך או שתימסר ביד אויב, הרי מבואר כמה חמור איסור סיפור לשון הרע, ואין אדם שיוודע מה יהיו תוצאות הגרמא שלו.

מי האיש החפץ חיים בעוה"ז ובעוה"ב הרפואה הפשוטה נצור לשונך מרע מסופר במדרש מעשה ברוכל שהיה מחזר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי והיה מכריז: מי רוצה לקנות סם חיים שיאריך ימיו. שמע אותו רבי ינאי ואמר לו: בא אצלי ותמכור לי מהסם הזה. אמר לו הרוכל: לא אתה זקוק לזה ולא אלה הדומים לך. ומכיון שהפציר בו עלה אצלו, הוציא לו ספר תהלים והראה לו את הפסוק מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע, אמר רבי ינאי כל ימי הייתי קורא את הפסוק הזה ולא ידעתי פשוטו, עד שבא רוכל זה והודיעני – מי האיש החפץ חיים. והנה צריך להבין, מה היה קשה לרבי ינאי על הפסוק שלא הבין עד כה. עד שבא הרוכל הזה, ומה הוסיף לו הרוכל.

ויש לומר כי אותו רוכל שהיה מוכר כל מיני סמים לרפואה, הוכיח להם לבריות כי גם שמירת הלשון מהווה רפואה יעילה, הנותנת בריאות וחיים, שכן על ידי כך מונע עצמו מכל מיני מריבות, שנאות, התרגזויות ותככים – דברים שמזיקים לבריאותו של אדם, מרופפים את עצביו ומקצרים את ימיו.

כששמע רבי ינאי כל זאת התפעל ואמר שתמיד היה מפרש את הפסוק: מי האיש החפץ חיים – שהכוונה היא לחיי העולם הבא, שם מקבל אדם שכר רב בעד שמירת הלשון, אך לא עלה על דעתו שהדבר אמור גם לגבי החיים היומיומיים בעולם הזה, עד שבא אותו רוכל ופירסם את הדבר בין הבריות כי שמירת הלשון איננה מצוה שמתן שכרה הוא בעולם הבא, אלא היא מהווה גם רפואה פשוטה לבריאותו של האדם, ונותנת לו חיים מאחר שעל ידה הוא מונע מעצמו התרגזויות וכדומה ההורסים את בריאות האדם ומקצרים את ימיו.

ה' יזכנו לשמור על הפה ולהנצל מעון לשון הרע, וינאלנו גאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

עוד בענין עוון לשון הרע

ההכנעה יש בכוחה להעביר גזרת מות ואפילו נגזרה מפי הקב"ה בעצמו בספר "הפיץ הים" על התורה, פרשת תזריע, כלו הפך לבן טהור הוא, והנה מכיון ששיער לבן סימן טומאה הוא גזירת הכתוב, (עיין רש"י על הכתוב וראהו הכהן וטמא אותו), צריכים לבאר מדוע כשכולו הפך לבן טהור הוא. אמנם אחרי התכונות אפשר ללמוד מזה, עד כמה מתועבת לפני הקב"ה מדת הגאווה, ועד כמה רצויה לפניו ההכנעה והענוה.

הנה מצינו באהאב מלך ישראל (מלכים א' כא' יט') שהשם יתברך אמר לו לאליהו, שירד לקראת אהאב לאמר לו בשם ה' – במקום אשר לקחו הכלבים את דם נבות ילקחו הכלבים את דמך גם אתה. ואף על פי כן מכיון שקרע אהאב את בגדיו ושם שק על בשרו והתעסק בתענית, אמר ה' אל אליהו, הראית כי נכנע אהאב מלפני, יען כי נכנע מפני לא אביא הרעב בימיו.

ראייה ברורה מכאן, כי ההכנעה יש בכוחה להעביר גזרת מות ואפילו נגזרה מפי הקב"ה בעצמו, ומכל שכן שיש בכוחה לאחר את הגזרה לזמן רב.

והנה ידוע מאמרם ז"ל (בערכין טו' ב') שהננעים באים על עון לשון הרע ועל שפיכות הדמים שנאמר (תהלים קא' ה') מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, וכתוב התם לצמיתות. וכן אמר ריש לקיש, מאי דכתיב זאת תהיה תורת המצורע (ויקרא יד' ב'), זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע, והנה עונש המצורע פירש הכתוב – בדד ישב מחוץ למחנה מושבו. וכן שלא יהיו טמאים יושבים עמו וכל זה כדי שיביאהו לידי הרהור תשובה על הטאו הגדול, ולבבו יכנע ושב ורפא לו. אולם לכל זה זקוק המצורע בעת שעדיין לא הפך כל בשרו לצרעת, ורק נראה הנגע זעיר פה זעיר שם, אזי עדיין יוכל המצורע לחשוב, אולי מקרה הוא בלתי טהור, ויכבד לבו ולא ישוב מחטאו, ועל כן צייתה התורה לענשו ולשלחו חוץ לשלש מחנות, ויעיל השלוח והישיבה בבדידות בצירוף הצרעת החלקית, לטהרו מחטאיו, וישיכל ויבין כי מאת ה' היתה זאת לו. אבל מכיון שפשתה הצרעת בכל גופו וכסתו מכף רגליו ועד ראשו ואין בו מתום, כבר נשבר לבו בקרבו עד כדי כך שכבר אינו זקוק לשלוח. אדם שכזה, שלקה בכל גופו, כבר לא יחשוב אולי מקרה הוא, ונכנע לפני

הקב"ה באותה מדה שאהאב מלך ישראל נכנע, ועל כן גזרה התורה, כולו הפך לבן טהור הוא, כלומר אינו זקוק עוד לעונש אחר, והכנעתו כפרתו.

ושמעתי מפי הרב עזרא פרחיה הכהן זצ"ל כולו הפך אם את מילת כלו תהפוך כזה ולך יהיה ר"ת ואהבת לרעך כמוך אז לבן טהור הוא.

וכתב האלשיך הקדוש, הטעם שבימים ראשונים אשר היו בני אדם טובים היו נראים נגעים, ועתה שרבו מספרי לשון הרע לא נראים נגעים, אפשר לומר אשר הוא הנותן, יען היו אז שלמים וטובים לכן אם נתלכלכו בחטא של לשון הרע, אז דחתה קדושתם את הטומאה הוציאה. מה שאין כן בזמן הזה אין רישומו של כח הטומאה ניכר, כי מין במינו אינו הוציץ וזה שאמר הכתוב – אדם, שהוא בתואר המשובת שבתארים, רק בו יהיה נגע, לא כן באדם בלתי נכשר. וזה שסיים הכתוב, והיה בעור בשרו, כי והיה לשון שמחה, כי לשמחה תחשב לו שיצאה הטומאה לחוץ, ולכן יתן אל לבו לשוב תיכף ואז ושב ורפא לו. ואם לא שב אז הנגע עומד בעינו של הכהן.

**מסופר על טהרת נפשו של רבי דוד בלייכר, מתלמידיו הגדולים של
הסבא מנובהרדוק**

ובספר חסדי דוד מסופר על טהרת נפשו של רבי דוד בלייכר, מתלמידיו הגדולים של הסבא מנובהרדוק, פעם נכנס אליו אדם עשיר, האיש שפך בחדרו הסגור של רבי דוד את שיחו, כי זה לו עשר שנים מנישואיו, ועדיין לא נפקד ברע של קיימא. אשתו חולנית והוא כבר הוציא הון רב לטיפול הרופאים, אך לא נושע. האיש המשיך לספר שהוא חוזר עתה מרבו שהורה לו שהם צריכים להתגרש, ואיננו יודע לשיית עצות בנפשו, הגירושין עלולים לפגוע באשתו ולסכן את בריאותה, כי הם היים בשלום אחוה ורעות, הרהר רבי דוד וחקר מפי האברך פרטים שונים. לבסוף יעץ לו להמתין עוד כמה חדשים, וכמו כן בקש ממנו שלא יספר לאיש על ביקורו אצל רבו ועל העצה להתגרש שהוא נתן לו. האיש בקש מרבי דוד שיתפלל עבורו והם נפרדו, לתקופת הימים בא אותו אדם ובשורה בפיו: נולד לו בן כמזל טוב והוא מכבד את רבי דוד בסנדקאות. כיצד הגיב רבי דוד איש המוסר על כיבוד זה, בצורה פסקנית אמר לו, את הכבוד החשוב הזה תעניק דוקא לרבך ובשום אופן לא אקבל אני את הסנדקאות. הלה ניסה להפציר בו כי הוא ואשתו החליטו על כך, אך רבי דוד המשיך לסרב, כשיצא מחדרו שאל תלמידו את רבי דוד מדוע לא נענה לכיבוד זה, השיב רבי דוד בחכמה, הושש הייתי פן תחלש אמונתו של אותו אדם ברבו והוא עלול להשאר קרח מכאן ומכאן. סוף דבר היה שאותו אדם

התקשר לרבי דוד בעבותות אהבה, ונמנה על עוזריו הראשיים בהקמת בנין הישיבה במזריץ'. (מוסר חכמים)

מעשה נורא בבחורה יתומה וחשובה מאד והוציאו עליה שם רע ונתחתן עמה החכם צבי בזקנותו והביא בן והחכם צבי היה בחתונתו

מעשה שספרו בזמן החכם צבי שהיתה בחורה חכמה ומשכלת אך יתומה ועניה שהוציאו עליה שם רע. יום אחד בעברה ליד ישיבתו של הגאון החכם צבי, אמרה אכנס ואקבל ברכתו, נכנסה אליו והנה כולו אומר כבוד וזקן שיבה מעטר אותו, אמרה לו רבי ברכני שיהיו לי בנים חסידים, וספרה לו את קורות חייה ואת מצבה, הדבר נגע אל לבו, ואמר לה – בתי התרצי להתחתן אתי אלמן אני, ואם בעזרת השם תתברכי בבנים אני מבטיחך שיהיו חסידים גדולים, אמרה לו הנני מוכנה להיות אפילו שפחתך, לאחר שהתחתנו בירך אותם הקב"ה בפרי בטן, ולתקופת הימים ילדה בן זכר, אך ביום השמיני ללידת הבן, סרבה למסרו לברית עד שיתאספו חכמי העיר ויברכו אותם שיוזכו לראות בחופתו של התינוק. ויגדל הנער ויהי לגאון הדור, ובהגיע הילד לפרקו מצא אשה חשובה בת טובים וכבר קבעו את זמן החופה, אבל היו כולם עצובים כי אבי הבחור הגאון החכם צבי היה מוטל על ערש דווי, ומי יודע אם יוכל לעמוד על רגליו. ותבא אם החתן לפני החכם צבי ואמרה לו בעלי ועצרת ראשי הלא הבטחתני להיות נוכח בחתונת בנינו והנה אתה מונח על ערש דוי, אמר לה, אשתי היקרה כשם שהבטחתך בן אעשה, והנה קבל הרב כוחות חדשים קם ממיטתו והלך עם כולם לחופה, כשמלאו שבעת ימי החופה בירך החכם צבי את בני משפחתו וימת בשיבה טובה, ובנו החתן כבר נתפרסם כגאון הדור הלא הוא הגאון רבי יעקב עמדין.

מדוע יהונתן הודיע לדוד מה דעת אביו ע"י החיצים

מצינו במעשה דוד ויהונתן, שביקש יהונתן להודיע לדוד כי שאול אביו מבקש להרגו, וכשנפגשו בשדה העביר לו הידיעה על ידי סימנים עם החצים. ולכאורה מה מנע ממנו לספר לו במפורש כי חיו נתונים בסכנה, למען ידע לברוח בעוד מועד, הרי לא היה בזה לשון הרע.

נמצאנו למדים כי אף במקום שהותר לדבר לשון הרע ורכילות, ואפילו אם מצוה לספר, חייב לצמצם ולומר רק כפי ההכרח. לפיכך אם אפשר למסור הידיעה לנוקם

לה, ברמז בלבד, יש לעשות כך ולא יוציא הדברים מפיו מפורש. (שולחן גבוה)

משל נפלא מרבנו יוסף היים

ובספר "עוד יוסף חי" לראש גולת אריאל רבי יוסף היים זצ"ל הביא על הפסוק בפרשתנו בעניני נגעים, או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ובא אל הכהן, וראהו הכהן והנה נהפך הנגע ללבן, וטהר הכהן את הנגע טהור הוא, דידוע שהשמן אינו מקטרג ביום הכיפורים ובמקום לשון הרע מדבר בלשון טוב – שבחים על ישראל, ולכן אמר הקב"ה לשלח שעיר לעזאזל שהוא חלק השמן כדי שיהפך מרע לטוב ואז נשא השעיר עליו את כל עונותם, וחקרתי למה צוה השו"ת לתת לשמן שוחד את השעיר. הלא הקב"ה יודע האמת אם שבחים אלו ראויים לישראל אם לאו, וכבר נתן ה' לישראל את יום הכיפורים למחילה ולסליחה ולכפרה וא"כ אפילו ישאר השמן צועק ומקטרג, לא יריע ולא ישחית, מאחר והקב"ה סולח עונות ישראל באותו יום, ומי יאמר לו מה תעשה. ונסביר ע"פ משל, מעשה במלך שהיה מהלך במרכבתו עם משנהו היהודי, ותמיד כשעברו בשוק עמד שם איש שונא ישראל שהיה מחרף ומגדף את היהודים, שמע המלך וחתמו בערה בו וצוה את המשנה היהודי לקחת את האיש המקלל ולחתוך לו לשוננו, לקח המשנה היהודי את המקלל ונתן לו מתנות רבות והנה פעם אחרת כשעבר המלך עם משנה בשוק שמע את המקטרג כשהוא משבח את המשנה למלך ומעטיר עליו ברכות, אמר לו המלך למשנה הלא צויתך לחתוך לו לשוננו?! אמר לו המשנה אמנם חתכתי את לשוננו ושמתי לו לשון אחרת... וזה שכתב או כי ישוב הבשר החי, כלומר איש ישראל הנקרא בשר החי ישוב בתשובה ונהפך על ידי כך העון ללבן, ככתוב "כשלג ילבינו", "ובא אל הכהן" הוא מיכאל שר החסד שנקרא כהן במקדש של מעלה, "וראהו הכהן" מרצהו ומלמד עליו זכות "וטהר הכהן" הוא מיכאל "את הנגע" שיהיה נקי מאותם העונות, כי ישא השעיר עליו את עונות בית ישראל, ונבר ישראל.

מעלת י"א פסוקים שהביא הרמב"ן המועלים לצרעת, לכשפים, ולעין הרע

ת"קון לצרעת שיאמר אחד עשר פסוקים המתחילין ומסיימין בנו"ן שהביא הרמב"ן, וגם מועילים לכשפים ולעין הרע, ולזה אלישע אמר לנעמן שהיה מצורע שילך ויטבול בירדן ויתרפא מצרעתו, שהפסוק (במדבר ל"ב) "נחנו נעבור הלוצים" מתחיל בנו"ן ומסיים בנו"ן "מעבר לירדן", והירדן רחבו המשים אמה ושתי פעמים נו"ן עם הכולל – גימטריא מיכאל (מאה ואחד) ואז מסתלק מן הדינין, וזה שאמר נעמן (מלכים ב' ה' י"ב) הלא טוב אמנה גימטריא א"ל אדני, ופ"ר פ"ר הם גימטריא אותיות מנצ"פך הכפולות

והפשוטות, ופ"ר – הם הדינים, וזה שאמר וכי ברחיצה זו יתמתקו הדינין ויהיה טוב אמנה ופרפר. עד שדיברו אליו עבדיו הלא דבר גדול דבר אליך הנביא לך נסה.

הבעל לשון הרע הוא המדבר בגנות חברו ואפילו שאומר אמת, אבל האומר שקר זה מוציא שם רע

כתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ג'): ואלו הן שאין להם חלק לעולם הבא אלא נכרתין ואובדין ונדונים לעולם: האפיקורסים והכופרים בתורה, והמוסרים ובעלי לשון הרע, והביא מרן ז"ל בכסף משנה בהלכות דעות את דברי הרמב"ם ז"ל, הבעלי לשון הרע הם המדברים בגנות חברו ואפילו שאומרים אמת, אבל האומר שקר זה מוציא שם רע. וחכמי המוסר אמרו האומר על חברו שהוא עשיר ומכניס בו עין הרע נחשב לו כהרנו בידים, וקאי בארור מכה רעהו בסתר, ומי הוא זה ואיזה הוא אשר שמע קול דברי אלהים חיים כהרמב"ם ז"ל הנזכר, ולא תסמנה שערות בשרו על שנדמו לאפיקורסים, ונדון בגהינם לדורי דורות, ואם לא שבנו מזה העון הן גוענו אבדנו בזה ובבא.

אמרו ז"ל, לשון הרע שקולה כעבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים. ועוד ארז"ל שכל העבירות תלויות בלשון הרע, וכתב הרב "בינה לעיתים" מאמרם ז"ל – רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל בלשון הרע, ודקדק למה אמרו רוב בגזל ולא הרוב, כמו שאמרו הכל בלשון הרע, ועוד שהיה לו לומר בתחילה המיעוט ואחר כך הרוב ואחר כך הכל, כפי הסדר, או יאמר הכל וכו' ורוב וכו' ומיעוט וכו'. לזה פירש רוב בגזל ואחר כך מיעוטן בעריות מלמעלה למטה ופירש הכל בלשון הרע רוצה לומר כל העבירות תלויות בלשון הרע. (ואין זה מתייחס לבני אדם), וכך פירש הפסוק (תהלים ל"ב) אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני, ובזה תהיה לי שמירה מעולה מיצר הרע עד שאלך בדרך ה', וזה שכתב – אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי, זה יצר הרע. ומפרש יותר "נאלמתי דומיה", יעשה עצמו אלם "החשתי מטוב" אפילו לעשות עמו טובה כגון שאמרו לו – נורא בי פלניא, אשתוק ולא אדבר כי "חם לבי בקרבי בהגיגי – תבער אש" בי פלניא, כאלו דברתי בלשוני לשון הרע, וזה שכתב (קהלת ו' ז') "כל עמל אדם לפיהו", בגלל פיו שמדבר בו לשון הרע, או קורא בתורה. וזה רמו פיהו ו"ה פ"ו, יש בו דין ורחמים. גם המילה – לשון, ש' – גימטריא ברחמים (300) "לון" – גימטריא פ"ו.

הגר"א ספג את מכותיו של הנכרי ולא פצה פה

בתקופת גלותו שכר הגר"א עגלון יהודי עם עגלתו, על מנת לנסוע בה מעיירה אחת לשנייה, בדרכו סטה הסוס לצידי הדרך הכבושה, ובפרסות רגליו דרך על

ערוגות גינה הגובלת עם הדרך ופגע בהם, כאשר הבחין הנכרי בעל הגינה כנזק שנגרם לערוגותיו, מיהר אל העגלה ועצר אותה, העגלון מיהר להסתלק, והנכרי בכעסו פגע באדם היושב בה, הוא הנר"א, על שלא השגיח על הסוס ולא עצר בו, שלא לנשות מהדרך הכבושה.

הנר"א יכול היה לענות לו, לא אני אשם אלא העגלון, שלא כיון את סוסו בדרך הישרה, אך בכל זאת החליט להמנע מכל תשובה, הנכרי שתבע שישלמו לו דמי נזקין, הוסיף להרביץ בו, והנר"א ספג את מכותיו של הנכרי ולא פצה פה.

לאחר זמן הסביר הנר"א, כי לא פתח את פיו להצטרף בפני הנכרי בעל הגינה, שכן אילו היה נכנס עמו בדברים, ומטיל את האשמה על העגלון, היה רואה עצמו כמלשין על יהודי בפני הנכרי, שהוא עון גדול מאד.

כל דיבור שיהיה, עושה רושם בעולמות העליונים. ומשל נפלא של הח"ח בכוחו של הדיבור

בעל ה"כף החיים" הביא מה שכתב ה"חסד לאברהם" ז"ל: כל דיבור שיהיה, הן של תפלה או של תורה או הודאה, עושה רושם, וכן דבור הרע, ולכל דבור ודבור יש מלאך בפני עצמו. והנה הדבור הטוב, כולו – עליותו בסוד רוחניות אותיות הקבועות בחמשה מוצאי הפה, ומעלה הבל זה בסוד נפש האדם, וכל זה בעולם השפל. והנה עד סוף מדרגה זו עלתה הנפש ורוח ונשמה, ובהגיעה אל עולם המלאכים דהיינו לבנת הספיר עזבה הנפש, ועלתה רוח, ונשמה, ונשמה לנשמה. שאי אפשר לענייה שהיא הנפש לעלות יותר, ונשאר נפש מציאות האותיות שם. ועלתה הרוח, ונשמה, ונשמה לנשמה, ונכנסו מהיכל להיכל, עד הגיעו אל היכל קודש הקדשים וכו', ובאור זה מתעמר האיש החסיד הגורם זה.

תהו – ענין השמים החדשים הנעשים על ידי חדושי תורה כנזכר בזהר בראשית, כי על ידי עסק התורה אותן האותיות המתהוות ומצטרפות בפיו יתהוו מהם רוחניות וענין נחמד.

בספר "חפץ חיים" על התורה, מובא שהיה רגיל החפץ חיים להמשיל את כוחו של הדבור וערכו ביחס לכל המצוות, לאחד שנכנס לבית הרושת גדול ומצא שם מאתיים ארבעים ושמונה מכונות המופעלות בתוך אולם ענקי. כאשר היטיב האיש להתבונן ראה שמבין כל המכונות מכונה אחת יוצאת דופן עליה הושמה שמירה מעולה וקפדנית, אין לפועלים ולמבקרים רשות לנשט אליה אלא על פי רשיון מיוחד, לאחר

ששאל האורח לפשר הדבר, הוסבר לו כי למכונה זו תפקיד מיוחד, שהיא מפעילה את כל שאר המכונות, ואם תארע בה תקלה, ואפילו הקטנה ביותר, תופרע המלאכה של כל שאר המכונות, והמפעל יושבת.

מאתיים ארבעים ושמונה המכונות הנן משל לרמ"ח מצוות עשה שהוזהרנו בהן, והמכונה שעליה יש לשמור יותר מהשאר היא כח הדבור שהוטבע באדם ביד הלשון – חיים ומוות, על כן צריך האיש החפץ חיים לשמור לשונו מרע, זוהי איפוא המתנה הגדולה ביותר שנתן הבורא לאדם וחובתו היא להשגיח עליה כעל כבת עינו ולשמור היטב פתחי פיו.

בעל המלון מבזה את ר' זלמן ואחיו ר' חיים מוולוז'ין

בספר תולדות אדם, מסופר, כי פעם אחת נסע הצדיק רבי זלמן עם אחיו רבי חיים מוולוז'ין. בדרך בבואם למלון דבר אתם בעל המלון קשות הירף וגידף אותם ולא נתן להם מקום ללון, כאשר פנו ממנו ונסעו, מצא רבי חיים את אחיו הצדיק רבי זלמן והנה הוא בוכה, הגד נא לי פנה אליו, למה אתה בוכה, עשה כמוני והתעלם מהאיש המגדף, ענה הצדיק ואמר, אין אני בוכה חלילה על דברי הגנות שדבר עלינו האיש חלילה לי, אולם כאשר הרגשתי שדבריו מצערים אותי קמעא הבחנתי שלא הגעתי עדיין למעלת הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתן ואינם משיבים עושים מאהבה ושמים ביסורים, ועל זה אני בוכה.

ר' חיים ברלין מספר שראה את ר' יצחק בלזר בחלום

גם כח הדבור שנתייחד בו האדם מכל שאר היצורים הוא מתנה מיוחדת במינה שזכינו בה מאת ה' יתברך. כח זה ניתן לנו כדי שנוכל להלל לה' לשבחיו ולפארו, ללמוד את התורה ולקיים את כל המצוות התלויות בדבור, ומה נואלו אנשים אשר במקום להשתמש בדבור לצרכים נעלים אלו, הם מנצלים כח זה ללשון הרע, לרכילות, להלבנת פנים ולכל שאר החטאים הקשורים בדבור. הביאו בשם הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל, שמספר מה שאירע לאחר פטירת רבי יצחק בלזר זצ"ל וזה לשונו: הוא ציווה שלא להספידו כלל. ואמנם רוח הבריות היתה נוחה הימנו בפי כל חכמי העיר ירושלים ולומדיה וגם בפי כל העם, עד שהקיפוני כולם שלא להשמע לצוואתו, כמו שלא שמע הנודע ביהודה לצוואת הפני יהושע, אך הגאון מרא דאתרא רבי שמואל סלאנט החזיק בדבר ופסק, שלא לזון מצוואתו. ואנכי הייתי מפשר בזה והספדתיו הספד גדול בפניו. ואמרתי בהספדי, שהגם שציווה שלא להספידו, אמנם מצינו בתורה כמותה של שרה אמנו, שהספד ובכי הם שני

ענינים. כלשון הכתוב לספור לשרה ולבכותה, כי הבכי הוא על ההעדר, על האבידה שהגיעה לנו במיתתו, ומצוות הספד היא על תלמיד חכם, נאמר בתורה על נדב ואביהו בלשון "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'", ולא נאמר יספידו, על כן אם ציוה המנוח שלא להספידו נשמע אליו בזה שלא לספר שבחו כלל, אולם על שלא נבכה על העדר, לא ציווה כלל, ולאשר בחייו היה מעורר את העם למוסר ולבכי, גם עלינו לקיים היום מצות ככיה ולא הספד, והארכתיו עוד בדברי מוסר עד שגעו כל העם בבכיה.

וזוה היה ביום י"א מנחם אב, ויהי בליל שבת קדש שלאחריו סמוך לאור הבקר, בא המנוח אצלי בחלום ואמר לי יישר כח על שלא הגדת עלי שבח, ושאלתי ממנו מה נעשה בדינו בעולם ההוא, ואמר לי שדין של מעלה חמור מאד שאי אפשר לשום אדם בעולם הזה לשער כלל, וביחוד מקפידים על דברים האסורים שנדברו שלא כהוגן. ושאלתי עוד, איך עלה בדינו, והשיבני, שכל ימות החול לא הניחו לבוא אלי בחלום ולתת לי יישר כח עד יום השבת, שנתנו לו מנוחה והניחוהו להראות אלי בחלוק, ויותר לא דבר מאומה ונעלם ממני חלף הלך לו ולא ראיתיו עוד והקיצותי.

הג"ר חזקיה יוסף מישקובסקי זצ"ל הוסיף להג"ר בלזר זצ"ל על דברי האגרת הזאת, כי שמע על פה מהג"ר ברלין זצ"ל שאחרי שאמרו לו בחלום שדין של מעלה חמור מאד, הוסיף ואמר אמנם על תלמיד חכם יש הרבה מליצי יושר, אולם מקפידים מאד על חטא הלשון.

תלמידי הג"ר לאפיאן זצ"ל בישיבת כנסת חזקיהו זוכרים ברטט כיצד היה בהתרגשות שואג כארי שיצאה ממעמקי הלב, אבל חטא הלשון נורא מאד! וחזר ואמר, חטא הלשון נורא מאד! נורא מאד חטא הלשון! אף אחד אינו בא להגן ולסנגר על החוטאים בחטא זה! והיו הדברים מרטיטים את לב השומעים, והכל עמדו נפעמים לנוכח חרדת הדין ויראת החטא אשר השתקפו בהזדעזעות הגדולה ובהתרגשותו הרבה של רבנו זצ"ל.

בהערת "מעשי למלך" שבשולי החפץ חיים על התורה, מסופר שפעם אחת התאוונן אחד מבני ביתו של החפץ חיים והקשה מדוע צריכים הילדים ללבוש גם בחג את בגדיהם הישנים, בעוד שבני השכן ממול זוכים לקבל בגדים חדשים, השיב על כך החפץ חיים, אנו הלא זכינו שעזר לנו ה' ואנו בני תורה ומגדלים בנינו לתורה, על זאת עלינו להודות ולהלל לה' יתברך, לא כן שכנינו, הוא עצמו אינו בן תורה, וגם לא חננו ה' בכניסם בעלי כשרון, שורת הדין נותנת איפוא שלכל הפחות תנתן לו היכולת להלביש את בניו

בבגדים חדשים ליום טוב, ברוח זו היה מפרש גם את הפסוק, "קרוב ה' לנשברי לב" (תהלים לד' י"ט) העני מהלל את הקב"ה כמה פעמים ביום, ואפילו אם הקב"ה ממציא לו רק מעט לחם. אך העשיר לעומתו, תולה לעתים קרובות את עשרו בכשרונותיו ושוכח כי מאת ה' היתה לו זאת.

בן אמר ה"מגייד מישרים" למרן הבית יוסף, אור לשבת ששי לאייר: ה' עמך בכל, לכן תזהר מלהפנות לבך להרהר תמיד במשנה שלי, שלא ישכחו ממך לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שהרי אמרתי לך אין אתה יודע כמה עולמות אתה בונה בזמן שאתה מהרהר במשנה שלי וכמה עולמות נחרבים על ידך בזמן שאתה מפסיק מלהרהר במשניות, לכן הזהר.

והלא בפרשה קדושה זו כתוב "זאת תהיה תורת המצורע" כלומר, המצורע הוא סגור מהאור העליון וכשרוצים לטהרו צריך להברו ב"זאת" שהיא כנסת ישראל, וכן ב"תורת" שהיא כנסת ישראל. גם – "ביום טהרתו", כלומר צריך לתקן את היום באותה דרגה. בהוא דרגא, שכל יום יש לו דרגה מתוקנת וצריך לעסוק בתורה ובעבודת הקב"ה, וכן כל אותו הלילה או למי שמפסיד יום אחד או לילה אחד, שהוא מפסיד דרגא של אותו יום או לילה ממנה עליו.

רשב"י רצה שיהיה לאדם שתי פיות

מובא בחז"ל (ירושלמי ברכות פ"א) שרבי שמעון בר יוחאי אמר, אם הייתי עומד על הר סיני בזמן שניתנה התורה לישראל הייתי מבקש מהקב"ה שיברא לאדם שתי פיות – כפה אחד הוא ידבר תורה ותפילה, וכפה השני יאכל וידבר דברי חולין, כי איך אפשר לדבר דברי תורה באותו הפה שמדברים בו דברים אחרים – הרי דברי תורה הם קדושים וצריך שהפה יהיה קדוש, וכמו שאי אפשר לשנות מים בכוס שאינה נקייה כ"כ על אחת כמה וכמה שהתורה צריכה להיות כפה טהור ולכן צריך שיהיה לאדם שתי פיות, אבל אח"כ אמר רבי שמעון בר יוחאי שאם אנחנו רואים שאנשים יש להם פה אחד ולא גומרים לדבר בו דברי חולין וגם מדברים בו דברים אסורים, מה היה אדם עושה אם היה לו שתי פיות – הרי היה יכול להחריב את העולם כדיבורים שלו, ולכן טוב שהקב"ה ברא את האדם רק עם פה אחד.

ובזה מבארים מסורה של שלשה פסוקים שכתוב בהם "גרונם" א. "לא יהגו בגרונם" (תהלים קטו, ז), ב. "רוממות אל בגרונם" (שם קמ"ו, ו), ג. "קבר פתוח גרונם" (שם ה, י), והביאור בזה: שהגרונן של האדם צריך להתייחד לרומם ולשבת את הקב"ה בדברי

תורה ותפילה וזהו "רוממות אל בגרונם", אבל "לא יהנו בגרונם" – שלא יהיה אותו גרון ופה מיועד לדבר גם דברים אחרים וכמו שטען רבי שמעון בר יוחאי שצריך שיהיה לאדם שתי פיות, אבל בסוף אמר רשב"י שזה לא כדאי למה כי "קבר פתוח גרונם" – הגרון הזה היה פותח לאדם קבר יותר גדול שהיה מדבר בשתי הפיות שלו דברים אסורים ויורד לשאול תחתית, ולכן טוב שהקב"ה ברא לאדם רק פה אחד.

כיון שאני זקן ואין לי שיניים נשאר לי רק מחסום אחד לפה

מספרים על זקן אחד שהיה שתקן גדול ואמרו לו למה אתה תמיד שותק, אמר להם הקב"ה ברא לאדם שני מחסומים לפה – אחד מנשר והשני מעצם וזה השיניים, וכיון שאני זקן ואין לי שיניים נשאר לי רק מחסום אחד לפה ואני מפהד שלא אוכל לחסום את עצמי כראוי ולכן אני שותק.

"גדול גדולה גדולים"

עוד מעשה יש על אדם אחד שראה כמה אנשים שיושבים יחד ושותים קפה ומדברים דברים בטלים לשה"ר ורכילות, הוא הלך ותלה פתק על המיחם שהם שתו ממנו וכך כתב שם: "גדול גדולה גדולים", שאלו אותו מה פשר הדבר, אמר להם הגמ' (ערכין דף ט"ו:) אומרת שלשה"ר שקול כנגד ג' עבירות של עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, בע"ז יש פסוק (שמות לב, לא) "אנא חטא העם הזה הטאה גדולה", ובגלוי עריות כתוב אצל יוסף (בראשית לט, ט) "ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת", ובשפיכות דמים נאמר אצל קין (שם ד, יג) "גדול עוני מנשוא", ועד כתוב (קהלת י, ד) "מרפא יניח הטאים גדולים", וזה רציתי לרמוז לכם כמה גדול וחמור העון של לשה"ר ששקול כנגד הג' עבירות האלו, א"כ הוא "גדול גדולה גדולים" – הכל ביחד.

מעשה באדם אחד שהיו לו שלש בנות ולכולן היו בעיות ולא התחתנו

מעשה שהביא המגיד מדובנא באדם אחד שהיו לו שלש בנות ולכולן היו בעיות ולא התחתנו, הלך אצל שדכן אחד וא"ל תראה הבנות שלי כבר עברו את הניל שלהן תעשה לי טובה ותביא להן התנים ואני אתן לך כסף מכובד על כל שידוך, א"ל טוב אני אחפש לך התנים אבל בא נראה מה הבעיות שיש עם כל בת – בת אחת היתה עצלה לא אוהבת לעשות כלום לא לכבס ולא לבשל ומי יקה אותה, אמר השדכן: היא צריכה בחור עשיר גדול שיש לו משרתים והיא תוכל לשבת לה ולא לעשות כלום, הלך והביא לה חתן אחד עשיר, הבת השניה היה לה מום כזה שהיתה כל הזמן גונבת וגם בבית אביה גנבה כל מה שראתה, וזה נורא ואיום מה לעשות אתה – הלך השדכן והביא לה אחד

עשיר גדול ואמר לה הנה המפתחות של האוצר שלו יהיו בידים שלך ויהיה לך הכל ולא תצטרכי לגנוב כלום, הבת השלישית היתה מדברת כל הזמן לשה"ר – על זה מדברת ככה ועל זה ככה ולא מדברת אף פעם דבר טוב רק דברים רעים, ומה יש לו לעשות אתה הוא מוכרח לחתן גם אותה – הלך ומצא לה אדם אחד סבלן ולא היה אכפת לו מה היא מדברת.

לימים האבא הזה רצה לראות מה שלום הבנות שלו ואיך הן מרוצות, הלך אצל הראשונה וראה אותה שמחה, אמרה לו: אבא זיכית אותי, החיים שלי טובים – הבעל שלי טוב הוא נותן לי הרבה משרתים ואני לא צריכה לעשות כלום, הלך אצל השניה שהיתה גונבת ראה שגם היא מאושרת ונהנית מהבעל שלה – המפתחות של האוצר שלו ביד שלה ויכולה לעשות כל מה שרוצה ואין לה צורך לגנוב, אמר ב"ה הנה השתים האלה הכל בסדר אתן א"כ ודאי גם אצל השלישית הכל בסדר, הלך אצל השלישית נכנס אצלה והנה היא מתחילה לספר לו לשה"ר על זה ועל זה – על בעלה ועל חמיה, ואומרת לו שהבעל שלה עושה לה צרות וממרר לה את החיים – אם אתה לא מאמין לי אתה יכול להשאר כאן ולהתחבאות בתוך הארון ותראה כשהוא יבוא מה הוא עושה, טוב הוא התחבא אחורי הארון וכשנכנס בעלה היא התחילה לצעוק: מה אתה רוצה להכות אותי, האבא שמע את הצעקות ופחד אולי הוא רוצה להרוג אותה מיד יצא והוציא סכין והרג אותה, הילדים שלו ראו שהוא הרג את האבא שלהם הלכו והרגו אותו ג"כ, וכשהיא ראתה ככה אמרה אני גם אהרוג את עצמי הלכה והרגה את עצמה וכך נגמר כל הענין, א"כ כמה חמור המדה הזאת של לשה"ר שהביאה את כל זה, ובאמת רואים שהבנות האחרות על אף הבעיות שהיה להן הצליחו להסתדר טוב, אבל זאת שדיברה לשה"ר לא הצליחה להסתדר ובסוף בא להם ג"כ האסון הזה, ובפרט בזמנינו – אדם יכול לדבר דיבור אחד של לשה"ר ותיכף הדיבור שלו מגיע עד אמריקה, ובר מינן איזה חרבן יכול לבוא אפילו מדיבור אחד. (דרש יהודה)

"וְהַצְרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנֵּעַ בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעֲטָה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (יג, מה)

יסוד גדול אומר השל"ה הקדוש! "וטמא" אדם שמוצא כל הזמן טומאות וחסרונות אצל אחרים, "טמא יקרא" – סימן שהוא עצמו טמא! כי כבר חז"ל הקדושים הורו לנו – כל הפוסל, במומו פוסל!..."

ובאותו סגנון אפשר לפרש את מאמר חז"ל: "המוציא מתבירו עליו הראיה" המוציא מתבירו – אדם שמתעסק בלמצוא כל היום הסרונות ובעיות אצל אנשים, "עליו הראיה" – ראייה עליו בעצמו שהוא מלא אותם המומים שמנסה למצוא בזולת...!

ספירת העומר דרוש א

שבחי רשב"י ועניני ל"ג בעומר

ידוע הוא שמצות ספירת העומר היא בתחילת הלילה, כמו שנאמר (ויקרא כג, טו) "שבע שבתות תמימות תהיינה" ולכן בלילה הראשון צריך לספור מתחילת הלילה, וכיון שבלילה הראשון סופרים מיד בצאת הכוכבים לכן גם בכל לילה ולילה צריך לספור מיד בצאת הכוכבים. ובפרט שעל פי הסוד יש חיוב מיוחד לספור מיד בצאת הכוכבים, כדי לא ליתן אחיזה לקליפות כנודע. אבל אם לא ספר בתחילת הלילה יכול לספור כל הלילה. ואפשר להסביר עפ"י את מה שאמרו רבותינו ז"ל שהעולם הזה דומה ללילה, ועוה"ב דומה ליום, דהיינו כבר מתחילת הלילה-תחילת ימי שני חייו של האדם הדומים ללילה, יספור כל יום ויום שלו שיהיה מאיר כספירים שיהיה כולו תורה תפילה מצוות ומעשים טובים, שלא יאבד מהם שום יום ח"ו לדברים בטלים, וכמו שנודע ש"עומר" בשפה ערבית זה "חיים", וזוהי ספירת העומר-ספירת החיים של האדם.

ואם שכח ולא ספר בתחילת הלילה, הולך וסופר כל הלילה, ירמוז שאם היציה"ר פיתהו לדברים בטלים ובתחילת ימיו לא עבד את הקב"ה, והעביר את הזמן ב"שהי פה"י", והרי הוא כמי שלא ספר בתחילת הלילה שלא הלך בדרכי ה' יתברך, לא למד תורה ולא עשה מצוות ומעש"ט, לא יתייאש לומר איבדתי הכל ח"ו, אלא סופר והולך כל הלילה, שיכול לחזור ולתקן כל הלילה, כל זמן שעדיין לילה בעודו בחיים בעוה"ז, וכמ"ש כל זמן שעדיין הנר דולק, שלנשמה עדיין יש חיות אפשר לחזור בתשובה ולהתחרט על העבר ולקבל על העתיד, ולכן הימים האלו חשובים מאד שבהם אנחנו מטהרים עצמנו ומכינים עצמנו לקבלת התורה.

שבוע חמישי של ספירת העומר

ובפרט בשבוע זה שהוא השבוע החמישי-ספירת ההוד של ימי העומר, שהוא מתחיל ביום י"ד באייר שהוא יום קדוש – יום פסח שני, שכותב הזוה"ק (בפרשת

בהעלותך דף קנ"ב ב"רעיא מהימנא" שמפסח שני מי שעדיין רוצה לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה נשאר לו רק את השבעה ימים מפסח שני, וזה לשונו: פקודא תלתין למעבד פסח שני וכו' כרוזא כריו כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעי. אימתי כרוזא כריו, בי"ד לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי ועל דא פסח שני, עכ"ל.

בפסח שני פותח לנו הקב"ה פתח מיוחד לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה, ודורשים פסח מלשון פתח. ולכן זכינו בשבוע זה שהוא יום חמישי דשבוע חמישי דספירת העומר שהוא הוד שבהוד כנודע, שכולם עולים וזוכים ולומדים ורוקדים ושמחים לכבוד רשב"י זיע"א, וכמו שכתב רשב"י בזוה"ק (ח"ב דף לה ע"א) יראה כל זכורך את פני האדון ה' דא רשב"י, כי ידוע שרשב"י הוא פני השכינה הקדושה, וכמו ששאל ר' אברהם גלאנטי זצ"ל כיצד יאמר כן רשב"י זיע"א על עצמו. ותירץ שרשב"י לא אמר את האדון ה' אלא "פני" האדון ה', שהצדיק פניו הם כפני השכינה הקדושה. וא"כ זה שאמר הזוה"ק (בדף קנ"ה) שבשבוע זה מי שרוצה לראות פני השכינה יכול, רומז לזה שכולם עולים בשבוע זה אצל ציון רשב"י זיע"א.

להשיג רזין עילאין

ונודע שמי שזוכה לבוא אצל הרשב"י וללמוד הזוה"ק בחשק ובהתלהבות ואוכל ושותה ושמה, יזכה להשיג סודות התורה, וכפי שראינו מה שכתב בספר מגיד משרים, שבא המגיד אצל מרן ועודד אותו לבוא אצל רשב"י ולעסוק שם בזוה"ק וכו', וז"ל: ובכן תדע כי הם הרשב"י ובנו שמחים מאד בקריאתכם ספר הזוה"ק על מערתם או בהר הסמוך להם, ואם תתמידו לקרות בו יגלו לכם רזין עילאין וכו'.

וכידוע שישנה שם התקרבות גדולה לבורא יתברך, ומתעורר חשק גדול לחזור בתשובה שלימה, ולהתמיד בתורה הקדושה לילה כיום יאיר, וכמו שרמזו ו"קרבנתנו מלכנו לשמך הגדול" גימטריא "זכות רבי שמעון בר יוחאי" שבכותו מתקרבים לה' יתברך.

ובזוה"ק איתא שבהיי חיותו של רשב"י היו החברים מתקרבים אליו ושותים בצמא את תורתו ולא מפסיקים רגע אחד מהלימוד, וכשרבי אבא והחברים היו רואים את רשב"י, היו רצים אחריו ואומרים "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג".

ראיתי בני עליה

איתא בנמרא (פוכה מה): אמר ר' ירמיה בשם ר' שמעון בר יוחאי ראיתי בני עליה והמה מועטין, אם אלף הם אני ובני מהם, ואם מאה הם אני ובני מהם אם שנים הם אני ובני הם.

והנה מש"כ ראיתי בני עליה פשוט הוא שראה זאת ברוה"ק אלא דיש להבין מדוע תפס רשב"י לשון "בני עליה" ולא כמה צדיקים. אלא ידוע בדרך כלל שהצדיקים מתעלים ומשגשגים בהשגות רוחניות, אבל יש להם לפעמים נפילה בעבודת ה"ת, כפי בחינתם כמובן, אבל רשב"י זיע"א מעיד על עצמו ועל בנו שהם כבר נזדככו ויכוך על זיכוך גדול, ונתמעטו אצלם תאוות העוה"ז עד שהם רק "בני עליה" ואין להם יותר מציאות של ירידה ונפילה בעבודת ה"ת, כי הם כבר זכו להפשטת הגשמיות.

ועוד דקדק ואמר "והן מועטין" לרמז שאותם בני עליה ממעטים עצמם, וזכו למדת הענוה שתהא טבועה בהם. ועוד יש כאן יסוד גדול שרשב"י אומר לבסוף ואם שנים הם אני ובני הם, ולא המשיך לומר אם אחד הוא אני הוא. ללמד אותנו שאם האב זיכך עצמו והגיע למעלות נשגבות בתורה ויראת שמים, אך לא עלה בידו לחנך את בניו ג"כ שיהיו כמותו הרי זה כשלון גדול, כי אם רק הוא הצדיק ובניו לא צדיקים כמו האבא אין בזה חשיבות.

הארי שבתבורה

רבינו הקדוש קרא על רבי אלעזר "ארי בן ארי", ובווה"ק הוסיפו ואין רבי שמעון כשאר אריות, אלא עליו נאמר "אריה שאג מי לא יירא". ומה העולמות העליונים מזדעזעים מלפניו, אנו על אחת כמה וכמה, אדם שהוא גזור והקב"ה מקיים, הקב"ה גזור והוא מבטלה.

וכידוע שרשב"י בירך את רב ספרא שיהיה לו בן ארי שבתבורה, וכך היה כדאיתא בווה"ק (תרומה דף קס"ו) שפעם אחת הלכו ר' חייא ור' יוסי לאסוף כסף עבור פדיון שבויים ובדרכם נכנסו לאיזה אכסניא כדי ללון וכו', וקמו בחצות ללמוד, ובתו של בעה"ב כששמעה את דברי התורה התחילה לבכות, שהיא לא זכתה לחתן ת"ח כי לקחו אותו לחתן היות וקפ"ץ מן הגג לענות אמן וכו'. ובשער הכוונות (דף מ"ב) שהוא היה בנו של רב ספרא והיה ת"ח שאין כמותו אלא שקיבל עליו לא להראות עצמו בתורה וכו'.

והנה יום ל"ג לעומר כינוהו חז"ל בשם הילולא דרשב"י, לשון הלל ושמחה, מפני שביום זה יש יחוד גדול ושמחה גדולה בעולמות העליונים ומזמינים את כל פמליא

דלעילא שישמחו בעטרין קדישין שמעטרים בהם את רשב"י זיע"א, ובפרט שביום זה גילה רזין עילאין, ולכן ביום זה כל עם ישראל עושים שמחה גדולה כי היום גמרנו לקבל סודות התורה בגילוי ואין המצוה נקראת אלא על שם גומרה. ולכן עושים הילולא רבא כי גמר קבלת התכלית המבוקש מן התורה, הם סודות התורה, שבשביל זה היתה עיקר עליית משה רבינו למרום, כמ"ש עלית למרום שבית שב"י וכו', ויש רמז לזה מסמיכות התורה סופה לתחילתה, כי התיבות האחרונות-עיני כל ישראל, והתיבה הראשונה-בראשית, דהיינו כי זכיית התורה בגילוי לעיני כל ישראל, היתה בזכות בראשית-ר"ת אור תורת ר' שמעון בר יוחאי. והאר"י הקדוש כתב שיש שורש גדול למנהג זה, והוא עצמו עלה ממצרים לקברו של רשב"י לקיים המנהג לעלות ולשמוח ולאכול ולשתות עם הרשב"י זיע"א.

ליתן בגדים יקרים למדורת ל"ג בעומר

עוד נהגו להדליק מדורות ביום ל"ג בעומר וכמו שכתב בספר טעמי המנהגים וז"ל: נוהגין בכפר הקדוש מירון שעם התקדש ליל ל"ג לעומר עולים על גג מערת רשב"י, ששם נמצא עמוד של חומה ועליו כמין ספל גדול ששופכים לתוכו שמן ומטילין לתוכו בגדים יקרים וזהב ומדליקין אותו על ידי כלונס של עץ ארוך ועליו אבוקה של אור עד ששלהבת עולה מאליה שנעשה מדורת אש גדולה, (וכן נוהגין בכל ערי ומושבי אר"ק שמשאין משואות) ומזמרים שירות ותשבחות להשי"ת בעת ההדלקה, ובעלי השיר יוצאים בשירים ובזמרים, שירי המעלות, שירי מזמור, שירי הוד והדר לכבוד התנ"א רשב"י, והעולה על כולם שיר השירים "בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך", וכן "ואמרתם בה לחי, אדוננו בר יוחאי" וכו', "קול רנה וישועה באהלי צדיקים", ועוד ניגוני ששון ושמחה בריקודי קודש. ומצאנו גם האור החיים הקדוש זיע"א שרף בעצמו כמה בגדים יקרים בל"ג בעומר במירון לכבוד התנא האלוקי רשב"י זיע"א במדורה שעשו לכבוד הרשב"י. וכדאיתא בספר כבוד מלכים להרה"ק רבי שמואל העליר זצוק"ל ראב"ד בעיה"ק צפת ת"ו, וזה לשונו: ומעיד אני באמת כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי רבני הספרדים, אשר אבותם ראו וספרו להם, כי הרב הקדוש רבי חיים בן עמר זיע"א היה פעם אחת בהילולא פה עיה"ק צפת ת"ו וכשעלה למירון וכו' והוא בעצמו שרף כמה בגדים יקרים לכבוד הרשב"י זיע"א, וגם הזקנים מהספרדים פה ידעו ושמעו זה.

ומו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל בכל שנה היה נותן לי איזה בגד מהבגדים שלו לשרוף במדורה במירון לכבוד הרשב"י.

מנהג לירות בקשת

מנהג ישראל קדושים שיורים בחץ וקשת ביום ל"ג בעומר ונאמרו בו כמה טעמים ורמזים.

חכמי הקבלה מצאו רמז בספר הזוהר (ח"ג רמ"ו א): "בשעתא דאית צדיק בעלמא איהו מגיין על עלמא, לא הוי צדיק, היא קשת לאתחזאה, דהא עלמא קיימא לאובדא אלא בנין קשת דא". ביום פטירתו של רשב"י אנו יורים בקשת לרמו שאנו זקוקים לרחמי שמים.

בספ"ה"ק בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ל"ג בעומר אות ד' וה') האריך בזה ובריש אות ד' כותב ששמע מהרה"ק רמ"מ מרימנוב זי"ע כי בימי ר' שמעון לא נראתה הקשת, והנה ביום עלותו למרום עושה הסימן הזה.

בספ"ה"ק אמרי נועם (ח"ג, מועדים לל"ג בעומר) כתב, נתפשט המנהג לירות בקשת ביום ל"ג בעומר הרומז על הוד שבהוד, שהוא מודים דרבנן להאמין במילי דרבנן סודות התורה, ולקטלא להאי חוויא שננע בירך יעקב ע"י הצים שבקשת, ויש לרמו קשת ר"ת קווצותיו תלתלים שהורות כמו שדרשו חז"ל על כל קוץ וקוץ תילי תלין של הלכות.

ובספ"ה"ק מגן אברהם [טריסקן] (רמזי פורים) כתב לכאר, דצריך האדם להלביש את עצמו בכלי קרב שיזרוק הצים ובליסטראות לעומת יצרו ולהתגבר עליו, שיהא דבוק בתשובה תמיד, וזה מרומז בל"ג בעומר כי ל"ג הוא אותיות ג"ל, שהוא החצי מתיבת גלגל, וגלגל הוא מקיף בעיגול, וחצי גלגל הוא בציור קשת, ומלפנים היה המלחמה בקשת, וזה מרמו שהתשובה צריכה להיות במלחמה גדולה נגד היצה"ר, ועיקר הכלי זיין בקרב לעומת היצה"ר, הוא עסק התורה הקדושה.

בספר אורה ושמחה [להרה"ק ר' אברהם שמחה מבארניב זצ"ל] (אות ט"ו) כתב, כי במבול כתיב (בראשית ו, י"א) בחדש השני ב"ז לחדש ביום הזה נבקעו מעינות וגו'. ולדעת הזוה"ק (פר' פנחס) שכתב ותנח התבה בחדש השביעי דא תשרי, נמצא לפי השבון הזוהר אשר חודש השני הוא אייר, וז"ש בחדש השני ב"ז לחדש. והנה איתא שם בפירש"י עה"פ (בראשית שם, י"ב) ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום, דאין יום ראשון מן המנין לפי שאין לילו עמו ע"ש, נמצא דהמנין מתחיל ב"ח לחודש, ולדעת הזוהר התחיל המבול ב"ח לחודש אייר שהוא ל"ג בעומר, והקשת הוא לאות שלא יהיה עוד מבול (שם ט, י"ג), לכך ביום הזה שהוא הילולא דרשב"י, ולפי חיבורו הזוהר יוצא שהמבול התחיל בו ביום, ע"כ יורו המורים בקשת על האות שלא יהיה עוד מבול, והוא נכון מאד.

האלאקע במירון בל"ג לעומר

והנה יש מנהג קדום לגלח ראש הבנים הקטנים במירון, זה מובא בשער הכוונות (ענין ספירת העומר דף פ"ו ע"ד ודף פ"ז ע"א) אני ראיתי למוז"ל שהלך לשם פ"א ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא וזה היה פעם הראשונה שבא ממצרים אבל אין אני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ והרב רבי יונתן שאנ"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילח את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה, וכ"כ בלחם מן השמים (ענין ספרה"ע) שטוב לעשות כן.

בספר משנת חסידים (מס' אייר פ"א אות ז') כתב, מצוה לשמוח שמחת רשב"י בל"ג בעומר על קברו וכ"ש אם הוא פעם ראשון שמגלח ראש בנו ומניח הפיאות שהוא מצוה.

ובשו"ת אפרקסנא דעניא (סי' קס"א) כתב, סמך לתגלחת בל"ג בעומר שהוא יום הלולא דרשב"י וכמו שכתוב קודש הלולים לה', כי יום ל"ג בעומר הוא יום שמחה וחדוה לכבוד רשב"י, ועוד טעם דומן זה הוא המתקת הדינים והשערות הם מסטרא דדינא (זוה"ק בהעלותיך דף קנ"א ד"ה קח), לכן גוזרים את השערות בו ביום והרחמים גוברים.

ובספרה"ק עמרת ישועה (מועדים) כתב רמז למנהג זה בתורה, בפר' תזריע פסוק "ל"ג" הוא והתגלח והוא רמז שביום ל"ג בעומר מגלחים ובתיבת והתגלח יש ג' רבתי לרמז כי מגלחים התינוק כשהוא בן ג' שנים, וכעיי"ז כתב ג"כ בספר פרדס יוסף (שם) עה"פ הנ"ל.

ספירת העומר דרוש ב

החשק הגדול של רשב"י בתורה, עמלו בתורה, וכחו הגדול למתק הדינים

מיד לאחר ז' ימי חופתו של רבי שמעון עם בתו של ר' פנחס בן יאיר, הלך לישיבתו של רבי עקיבא, והיה שם שלוש עשרה שנה רצופות, וכל אותו זמן לא זזה ידו מתחת יד רבו, והיה שותה בצמא את דבריו וכבר אז הכיר רבי עקיבא בתלמידו באהבתו ומסירותו לתורה ובכחותיו הנעלים, ומכל תלמידיו סמך את ר"מ ורשב"י, ובהזדמנות אמר ר"ע לרשב"י דייך שאני ובוראך מכירין כוחך.

והדביקות ברבו היתה כל כך גדולה עד שבעת שלטון רומי שגזרו על עם ישראל גזרות משונות וגם שלא ללמוד תורה, והיה ר"ע מקהיל קהילות ומלמד ולומד תורה מתוך מסירות נפש, נתפס ונחבש בכלא ונגזר דינו למיתה, וכשישב בכלא נדחק רשב"י ונכנס וכו', כפי המעשה המובא בגמרא במסכת פסחים (ק"ב ע"א), חמשה דברים צוה ר"ע את רשב"י כשהיה בבית האסורים, אמר לו רבי למדני תורה, אמר לו איני מלמדך, אמר לו אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחאי אבא ומוסרך למלכות, אמר לו בני יותר משהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק, אמר לו ומי בסכנה והלא עגל בסכנה, ואז לימדו ר"ע ואמר לו אם בקשת ליחנק היתלה באילן גדול וכו'. (רש"י: כלומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך), ופי' הבא"ח אם רצית למסור עצמך על קידוש ה' תעשה יחוד הוי"ה אדנו"ת גימ' אילן שהם זו"ן דאצילות.

מסירות נפש על התורה

מכאן נראה איזה חשק עצום היה לו ללימוד התורה, כי לכאורה קשה איך הוציא רשב"י מילים כאלו למוסרך למלכות, ואע"פ שאפשר לומר שאמר בלשון גזומא עכ"פ לא אומרים בן, ועוד הרי ר"ע כבר היה בבית האסורים וא"כ מה יועיל שימסור אותו למלכות, אלא ע"פ הפשט רשב"י היה לו חשק גדול מאד מאד בתורה, וידע שאין חכם כר"ע שילמדו, ואז אמר לו אם אין אתה מלמדני אני מוסרך למלכות, דהיינו שאמר לו אם אתה לא תלמד אותי תורה אז אני יכול לרדת מטה מטה ולהגיע למצב ירוד כל כך עד כדי למסרך למלכות. ועוד פירשו המפרשים על פי הסוד שזה היה מדה כנגד מדה, הרי התורה שבכתב שהיא התנ"ך כתובה לפני ואני יכול ללמוד אותה, וכידוע שהיא בחי' ז"א. אבל אני צריך ללמוד את התורה שבע"פ שהיא בנוק, שהיא ספירת המלכות כמ"ש בפתח אליהו,

מלכות – פה תורה שבע"פ, ואם לא תלמדני הרי אני מוסרך למלכות הקדושה דהיינו לספירת המלכות. פירוש שהמלכות שהיא תורה שבעל פה ח"ו תעניש אותו. ובלקוטי מוהר"ן (תורה ט) פירש שרשב"י חשב כי דרכו של ר"ע היה ללמד תורה ברבים ולא היה הושש לתלמיד שאינו הגון, ורשב"י חשב שזה גרם לו שיתפס, לכן רצה לעשות תיקון שרבו יצא מבית האסורים, ואמר לו תלמד אותי תורה שאני תלמיד הגון, ואז יהיה לך תיקון ותצא מבית האסורים, והשיב ר"ע אין אני מלמד לך תורה היות ואני בן גרים וצריך זכות אבות שתנן עלי, ולכן אני מלמד רק ברבים, אמר לו רשב"י אני אתחיל כי יש לי זכות אבות, וזה פירוש ליוחאי אבא ומוסרך למלכות, שאניע בד"ת שלי עד המלכות, ואעלה אותך עמי, ואז לא יהיה לך פחד.

בזכותו פסקה המגפה

והחשק הגדול והמסירות נפש של רשב"י זיע"א, שהיתה לו לתורה הקדושה העלתה אותו למעלות נשגבות מאד, עד שזכה להיות מבחינת ארון הברית שהיו בו שני לוחות הברית והתורה כולה, וזכה לגלות את הזוה"ק, ובזכותו פסקה המגפה כמו שכתבו המפרשים על הפסוק "הנה טפחות נתת ימי" (תהילים מ"ו) יובן ע"פ מה שכתוב בשם רבנו אפרים על הפסוק (שמות כא) "ועשו ארון עצי שטים" ירמוז לת"ח שהוא ארון של תורה אמתים וחצי ארכו, ואמה וחצי רחבו, ואמה וחצי קומתו, רמוז שתמיד יחשוב אדם את עצמו שעדיין הוא הגיע רק לחצי, ועוד ידוע שכל אמה היא בת ששה טפחים, וא"כ, יחד יש לנו חמש אמות ומחצה, סה"כ ג"ל טפחים. וזה שאמר (תהילים קיט, ח"י) "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" עכד"ק. והנה ידוע דעד ל"ג בעומר נפטרו תלמידי ר"ע, וביום ל"ג סיים רשב"י את הזוה"ק ואז בזכות זה פסקה המגפה, וכידוע שרשב"י הוא ארון התורה הקדושה וזה פירוש הפסוק, "הנה טפחות", כאשר נשלמו ג"ל טפחים של הארון, אז "נתת ימי". המשיכו לחיות התלמידים של ר"ע ופסקה המגפה.

ועוד "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" כי הנה נודע מה שכתב בבית יוסף שתלמידי ר"ע פסקו למות בל"ג בעומר, והנה כשעלה משה למרום מצאו לקב"ה קושר קשרים לאותיות, אמר לפניו רבש"ע מי מעכב, אמר לו יש אדם אחד שעתידי להיות בעוד כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתידי לדרוש וכו', הלך וישב לסוף י"ח שורות, ולא היה מבין כלום ותשש כוחו וכו'. המאמר תמוה איך יכול להיות ר"ע יותר גדול ממשה רבנו, אלא שמשה, לא נתגלה לו שער הנ' בעודו בחייו אלא רק במותו כמ"ש על הפסוק הר נבו נ' בו, וזה שאמר דוד הע"ה "גל עיני ואביטה נפלאות", כלומר נ' פלאות מתורתך, שדוד נתאוה

לידע בשער החמשים מה שמשה רבנו לא נגלה לו, וכ"ז היות שלאחר שקבלנו את התורה אור הגנוז נגנו בתוך התורה, ואז אפשר גם להשיג ולהבין את זה.

ממתק הדינים – רשב"י בחינת שבת

ורשב"י זכה שע"י מסירות הנפש הגדולה שלו לתורה, וצער המערה, נזדכך מאד מאד ונעשה קדוש עד שמכנים אותו בשם "שבת" שהוא בחינת השביעי כמ"ש באדרא מה שבת לה' קודש אף רשב"י לה' קודש, וכמו דאיתא בזה"ק פ' קרח תא חזי לית עלמא קאים אלא על השלום, ומה הוא השלום בחי' "שבת". דאיהו שלמא דעלאי ותתאי ע"כ. ונ"ל בס"ד שרשב"י רמז פה רמז גדול, כי ידוע שרשב"י בחינת "שבת" שהוא השביעי, ועוד ידוע כמה היה ר"ש רודף על השלום והאהבה בעליונים ובתחתונים, וזה שאמר שאין העולם עומד אלא על השלום ומסביר רשב"י שהשלום הוא שבת ומה זה שבת זה רשב"י שהוא בחינת שבת דאיהו עושה השלום בעליונים ובתחתונים, ודו"ק. וכמו שבשב"ק מתמתקים הדינים ואינם שולטים, כן רשב"י זיע"א יש לו כח למתק הדינים ולהפכם לטוב, כי ידוע, כי ביום קדוש זה שהוא ל"ג בעומר נכנס קטנות ראשון דישסו"ת שהוא שם אלהים במילוי יודיין ורבינו האר"י כותב בשעהכ"ו כיון שביום ל"א לעומר נכנס שם אכדט"ם שהוא קטנות שני דאו"א עילאין הוא ממתק את שם אלהים. שנכנס ביום ל"ג כי אכדט"ם גי' ע"ד והוא שם של ביטחון—שם המיתוק מאלהים, שהוא בחינת אלהים חיים. ועליו נאמר הכוּטָה בה' חסד יסובבנו שממתיק כל הדינים ומהפכם לרחמים וזה הרמז ויעקב קרא לו ג"ל עד, המתקת שם אלהים.

ורא"ה פלא כי ביום ל"ג בעומר התיבה הל"ג שמכוונים בה במזמור למנצה היא שם אלהי"ם, והוא ר"ת י'כול א'ני ל'פסור ה'עולם מ'הדין, וכן תיבת הל"ג בשם מ"ב אנא בכח וכי' הוא תיבת "נהל" גי' אלהים ע"ה, שיום זה ממתק הדינים ומהפכם לטוב. גם "נהל" לשון מנהל שרשב"י מנהל עדתך.

כשלג ילבינו

ובן ביום קדוש זה נגמר להכנס כל בחינת החסדים, שבידוע ישנם תמשה חסדים והשבוע זה הוא שבוע המישי שהוא בחינת החסד דהוד, והוא בחינת הוד שבהוד שהוא יום חמישי דשבוע המישי א"כ היום הוא בחי' הוד דהוד, כידוע שכל חסד נחלק ג"כ לה' חסדים וכללותם וכללות כללותם, והיום נשלם להכנס החסד דהוד שבהוד, ולכן נתמתקו הדינים והגבורות ביום זה וע"ז דרשו חז"ל "ונתת מהודך עליו". ודרשו חז"ל מהודך ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. ידוע כי רשב"י ניצוץ

ממשה רבנו, ויום שמתנו הגדולה הוא היום שהוא הוד שבהוד, לכן נאמר ונתת מהודך עליו, שהוא הוד שבהוד, ולכן הזקנים שבאותו הדור של רשב"י, ופי' "זקנים" זקן שקנה חכמה שהיא חכמת ספר הזוה"ק, פני משה כפני חמה, שיש לה אור מעצמה, כי רשב"י אינו צריך להשפעה מאחרים אלא כמו החמה שאורה הוא מעצמותה ממש בן רשב"י זכה להאיר מעצמו. אמנם פני יהושע שזה הדורות הבאים כפני לבנה שאינם יכולים להאיר אלא מהאור שקבלו מרשב"י, כמו הלבנה שכל כוחה רק מהשמש. ודו"ק. ואדם הזוכה ביום הזה לבוא אצל רשב"י ולחזור בתשובה שלימה, אפשר שזכותו של רשב"י תגרום לו שעוונותיו יתכפרו ויתלבנו כמ"ש על הפסוק "אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו", "כשלג" ר"ת כח שמעון ל"ג שביום זה נתגלה אור הזוהר ע"י רשב"י, ואז מלבינים העוונות של עם ישראל.

ועוד ידוע שביום שמתמתקים הדינים, באה רפואה גדולה לעולם, כי הדינים הם הגורמים את המחלה ל"ע, אבל כאשר מקבל האדם רפואה סימן שנסתלקו מעליו הדינים. וביום זה שיש בו מיתוק הדינים יש בו רפואה גדולה ורמזו זה ב-מ"לך ר'ופא נאמן ו'רחמן ר"ת מרון, כי בזכות הצדיק של מרון זוכים לרפואה והמתקה. וכן תיבת "ורפאתיו" עולה גי' שמעון בר יוחאי.

"ובני ישראל יוצאים ביד רמה" התרגום מתרגם ברי"ש גלי, ברי"ש אותיות רשב"י גלי ל"ג בעומר, בזכות רשב"י יוצאים מכל הצרות ומהגלות הקשה. ועוד יש לפרש, יד זה סמיכה שהיא ביד, "רמה" רם ה', שהרים וסמך את ה' תלמידים.

השתמחות הרמ"ק ורבו והחבריא קדישא על ציון הרשב"י

הרמ"ק (רבי משה קורדיבירו) בספרו (ספר הגירושין) מביא: בשנת ה' אלפים ואני בתוך בית המדרש רבי שמעון ורבי אלעזר ע"ה, ועדיין מרחשין שפתי, ושם התפללתי תפלה קצרה מתוך קירות לבני, ואחר כך קם מורי על רגליו ופירש פרשת זכור, מלבד פירושים אחרים שפירש עליו וכן מקצת חברים וקמתי אני והסתכלתי ואני פני לדרום קצת, וימיני לציון רבי אלעזר, משמאלי ציון רבי שמעון ע"ה, ופתחתי בפרשת זכור, ואמרתי כי הנה רבי שמעון הוא בנבורה כמו שפירש בזהר במקומות רבים, ורבי אלעזר ודאי מצד החסד שכן בשמו א"ל שהוא חסד, ראיתי להכריע ביניהם בדברי תורה שהוא התפארת המכריע ואף על פי שאיני ראוי שהם יתעטרו בי מפני רוע מעללי. עם כל זה, יתעטרו על ידי בדברי תורה שאינם מקבלים טומאה ואינם מטמאים על ידי ח"ו.

הרה"ק רבי אברהם גאלאנטי (בספרו 'קול בוכים' סוף קינה ב') מביא מה ששמע מהרה"ק בהיותם על ציון הרשב"י בהר מירון, ומסיים שם: 'ברוך שחלק מחכמתו ליראיו, תנוח נפשו בגן אלהים כמו שהניח את דעתניו'.

שאלות ברש"י על הפרשה

א. מדוע התורה מסבירה את הלכות הלידה כאן לאחר שבפרשת שמיני הסבירה את תורת הבהמה החיה והעוף ולא ההיפך?

תשובה.....

ב. מדוע התורה אומרת: אשה כי תזרע וילדה, ולא אמרה: אשה כי תלד? מה בא לרבות?

תשובה.....

ג. מה באות ללמד המלים: כימי נדת דותה תטמא?

תשובה.....

ד. בפסוק ו' כתוב: תביא כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת – ובפסוק ז' כתוב: והקריבו ולא והקריבם – מדוע? ומדיכן לומדים?

תשובה.....

ה. ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת – האם זה הסדר של הקרבתם?

תשובה.....

ו. מה הן שאת או ספחת או כהרת ומה צבען?

תשובה.....

ז. ושער בנגע – כמה שערות לפחות?

תשובה.....

ח. וראהו הכהן וטמא אותו – איך מטמא אותו?

תשובה.....

ט. והסגיר הכהן – איך מסגיר?

תשובה.....

י. והנה הנגע עמד בעינו – מדוע לא כתוב בעינו?

תשובה.....

יא. ומיהרו הכהן מספחת היא וכבס בגדיו וטהר – מדוע יכבס בגדיו הרי הוא טהור?

תשובה.....

י"ב. לכל מראה עיני הכהן – מה בא למעט?

תשובה.....

י"ג. ושער שחור צמת בו – רק שחור?

תשובה.....

י"ד. וטמא טמא יקרא – מדוע?

תשובה.....

ט"ו. בדר ישב – מדוע? מחוץ למחנה – איזה מחנה?

תשובה.....

ט"ז. הסבר: או בעור או בכל מלאכת עור.

תשובה.....

י"ז. הסבר: לא הפך הנגע את עינו.

תשובה.....

שאלות מספר בן איש חי שנה א'

א. מדוע צריכים ליטול ידיים מכלי?

תשובה.....

ב. כמה מים לפחות צריך להכיל הכלי? ואם הוא קמץ האם מועיל שישפוך ממנו כמה פעמים כשיעור?

תשובה.....

ג. אם הכנים ידיו בתוך כלי מים ושפשף ידיו בהם – האם זה מועיל לנמילה? ומה החילוק?

תשובה.....

ד. ומה הדין אם טובל ידיו בנהר או במקווה של 40 סאה או במעין ?

תשובה.....

ה. האם אפשר ליטול ידיים מברז ללא כלי? ואיך יעשה?

תשובה.....

ו. האם מותר שקמץ יטול לגדול את ידיו? ואיזה קמץ זה? וממי יזהר עוד שלא ליטול?

תשובה.....

ומה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה בעניין זה?

תשובה.....

ז. מה צריך לעשות כשפירות או אוכלין הם לחים מאחד משבעה משקים המקבלים טומאה ללא הכשר

ומי הם השבעה משקים?ומה הר"ת שלהם?

תשובה.....

ח. על איזה שיעור אוכל חל הדין הנ"ל של שבעה משקים? תן דוגמא שממנה למדים על כך.

תשובה.....

ומה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה בעניין זה?

תשובה.....